رۆمان

باخچە نهێنیەکە

ئینگلیزی ـ کوردی

نوسینی: فرانسس هۆدگست

وەرگێرانی: بەرزان عوسمان

2008

رۆمان

باخچه نهێنیەکه

the Secret Garden

ئینگلیزی   کوردی

نوسینی: فرانسس هۆدگست
وەرگێڕانی: بەرزان عوسمان

لەبڵاوکراوەکانی بڵاوگەی کامەران

پێناسی کتێب

ناوی کتێب: باخچە نهێنیەکە

بابەت: رۆمانی ئینگلیزی_ کوردی

نوسینی: فرانسس هۆدگست

وەرگێڕانی: بەرزان عوسمان

نۆبەتی چاپ: چاپی یەکەم 2008

شوێنی چاپ چاپەمەنی چوارچرا

تیراژ: 1000 دانە

ژمارەی سپاردن(654) ساڵی (2007)

باخچە نهێنییەکە

the Secret Garden

ئینگلیزی ـ کوردی

پێشەکی

فرانسیس هۆدگس بیرنێت لە ساڵی 1849 لە مانچستەری ئینگلتەرا لە دایک بووە.

کەتەمەنی چوار ساڵ بوو باوکی مرد . لە ساڵی 1865 کە فرانسیس شانزە ساڵ بوو خێزانی هۆجس کۆچیان کرد بۆ ئەمریکا. خێزانەکە هەژار بوون . بۆیە فرانسیس چیرۆکی بۆ ڕۆژنامە و گۆڤارەکان نووسی . لە ساڵی 1873 شووی بە دکتۆر سوان بیرنێت کرد.

فرانسیس هۆجس بیرنێت زیاتر لە چل کتێبی نووسی . بەناوبانگ ترین کتێبی نووسی (باخچە نهێنیە کە) لە ساڵی 1911 . نزیکی سەدەیەک دواتر منالآن لە هەموو لایەکەوە دەیان خووێندەوە و چێژیان لەم چیرۆکی کورو کچێکی دڵتەنگ و باخچە نهێنیەیە ئەفسوناویەکە وەرگرت .

فرانسیس هۆجس بیرنێت لە ساڵی 1924 کۆچی دوایی کرد .

Frances Hodgson Burnett was born in 1849 in Manchester, England. Her father died when she was four. In 1865, when Frances was sixteen, the Hodgson family moved to America. The family was poor, so Frances wrote stories for newspapers and magazines. In 1873 she married Dr Swan Burnett. She wrote one very famous book, *Little Lord Fauntleroy*, in 1886.

Frances Hodgson Burnett wrote more than forty books. She wrote her most famous book, *The Secret Garden*, in 1911. Nearly 100 years later, children everywhere read and enjoy this story of an unhappy boy and girl and a magical 'secret' garden. Frances Hodgson Burnett died in 1924.

1 (هەموویان لە کوێن ؟)

ماری لینۆکس ڕوخسارێکی زەعیفی بچکۆلانەی هەبوو ، هەمیشە مرو مۆج دیار بوو کەس خۆشی نەدەویست و زۆر جار نەخۆش بوو . دایك و باوکی ئینگلیز بوون ، بەلاّم لە هندستان دەژیان لینۆکسی باوکی لەوێ کاری دەکرد ، خاتوو لیۆکسی ژنی خانمێکی گەلێ جوان بوو . هاوورِێ ی زۆری هەبوو ، بەلاّم حەزی لە منالْ نەدەکرد . کاتێك کە ماری لەدایك بوو بایەخی پێ نەددا .ساواکەی دا بە خزمەتکارێکی هندی پێ ی ووت :

_ ئەم منالْە بگ· ··ەوێ چاوم پێی بکەووێت یان گوێم لەدەنگی بێت .

ساوا بچکۆلەکە بوو بەکچێکی ناشرینی زەعیف هەرکاتێ ئارەزووی شتێکی بکردایە خزمەتکارەکان بۆیان ئامادە دەکرد و هەرگیز نەیان دەووت ((نەخێر)) چونکە نەیان دەوویست بگری و دایکی گوێی ی لێ بێت . تووڕە دەبوو پێ ی . لە تەمەنی شەش سالْی دا کچێکی ڕۆح سوك و جوانکیلە نەبوو . بۆیە هیچ کەس ئەوی خۆش نەدەویست خۆشی کەسی خۆش نەدەویست

لە بەیانی یەکی ەەرمدا کەتەمەنی ماری نۆ سالْ بوو ، بەیانیەکیان زۆر گەرمابوو خزمەتکارێکی تازە لە خەوو بە ئاگای هێنا . ماری هاواری کرد :

_ ئەی خزمەتکارەکەی خۆم لە کوێ یە؟

ژنەکە وادیاربوو ترس لێی نیشتبوو. پی ی گووت : -

ناتوانێت بێت بۆلات .

ژوورەکەی مار: بێهێشت . زۆر سەیر بوو ئەو بەیانیە کەس نەهاتە لای نەیدەزانی بۆچی ! بەلاّم ئەوانەی مالْەکە گەلێك نەخۆش بوون .

ئەو ڕۆژە خزمەتکارەکەی کۆچی دوایی کرد . بۆ ڕۆژی دوایی سێ خزمەتکاری دی مردن . ماری لە ژوورەکەیدا مایەوەهەموویان لەبیریان کردبوو . هەندێ جار دەگریا و هەندێ جاریش دەنووست . چوو بۆ ژووری نان خواردنەکە و هەندێك خواردەمەنی خوارد . دواتر چاوی بەکەمێك خواردنەوە کەوت و خواردی یەوە . خەوی لێکەوت بۆیە دووبارە ڕووی کردە ژوورەکەی خۆی و بۆماوەیەکی زۆر نووست . کاتێك کە لەخەوبەئاگاهات خانووەکە کش و مات بوو . بیری کردەوە .

_ بۆچی کەس نایەت چاوی پێم بکەوێ؟

Chapter 1 'Where is Everybody?'

Mary Lennox had a thin little face and always looked cross. Nobody liked her and she was often ill. Mary's parents were English, but they lived in India. Mr Lennox worked there. Mrs Lennox was very beautiful and had many friends. But she did not like children. So when she had a baby, Mary, she was not interested in her. Mr Lennox had a lot of work and was not at home very often. Mrs Lennox gave the baby to an Indian servant.

'You take the child,' she said to the servant. 'I don't want to see it or hear it.'

The thin, ugly baby grew into a thin, ugly little girl. When the little girl wanted something, the servants gave it to her. They never said 'no' because they didn't want her to cry. When she cried, Mrs Lennox was angry.

So, at the age of six, Mary was not a nice child. Nobody loved Mary and Mary loved nobody.

One hot morning, when Mary was nine years old, a new servant woke her. 'Where's *my* servant?' Mary shouted.

The woman looked afraid. 'She can't come,' she said.

She left the room, and nobody came into Mary's room all morning. It was very strange.

Mary did not know it, but people in the house were very ill. That day, her servant died, and three more servants died the next day. Mary stayed in her room and everybody forgot about her. Sometimes she cried, and sometimes she slept. She went into the dining-room and ate some food. Then she found some wine and drank it. It made her sleepy.

She went to her room again and slept for a long time. When she woke, the house was very quiet. 'Why doesn't anybody come and see me?' thought Mary.

بەلام کەس نەهات بۆلای . پاشان لەدەرەوە گوێی لە دەنگە دەنگ بوو پیاوێك گووتی :
_زۆر مایەی نیگەرانی یە ، ئەو خانمە جوانە! ئەومنالەش!
پیاوێك و ژنێك هاتنە ژوورەکەی ماری یەوە . لەنزیکی پەنچەرەکەوە بوو دڵتەنگ و ناشرین دیاربوو .
پیاوەکە گوتی
_ منالێك لێرە یە ! کێ یە؟
کچە بچکۆلەکە بەتوورەیی ووتی :
_ من ماری لینۆکسم . نوستبووم . هەستام لەخەو . ئەوانی تر لە کوێت ؟ خزمەتکارەکەم لەکوێ یە ؟
پیاوەکە دڵتەنگی کچەکەی بینی ووتی :
_کچە بچکۆلەکە دووڕۆژ لەمەوبەر دایك و باوکت مردن و خزمەتکارەکان نێرە یان بەجێهێشت.
ماری لە دڵی خۆیدا گووتی :
_ هەموویان لەیادیان کردم . هەموویان
2 (ماری دەچێت بۆ ئینگلتەرا)
بۆماوەیەکی کوورت لەگەڵ هاوڕێکانی دایك و باوکی مایەوە . کراوفۆرد و ژنەکەیی و منالەکانی ماریان خۆش نەوویست . کوڕە گەورەکەیان بەماری ووت :
_تۆ دەچیت بۆ ئینگلتەرا . دایك و باوکم پێیان ووتم کە تۆ لەگەڵ مامتدا دەژیت . لە خانوویەکدا دەژی لە دەشتێکدا . پیاوێکی پشت کۆمە .
ماری هەستی بە دڵتەنگی کرد کە گوێی ی لەم قسانە بوو . ئەو ئێوارە یە ژنەکەی بەڕێز کراوفۆرد پێ ی وەت :
_ ئازیزم تۆ دەچیـ بۆ ئینگلتەرا . لەگەڵ مامت دەژیت بەڕێز (ئارچیبالد کراڤیت) لە یۆرك شیر .
ماری لێ ی پرسی :
_ یۆرك شیر لەکوێیە ؟
_ لە باکووری ڕۆژهەلاتی ئینگلتەرا.
چووە تەنیشت ماری یەوە و دەستی خستە سەر شانی ، بەلام ماری خۆی لێ دوورخستەوە .
_چەند شتێکی پیسە .
ماری لەگەڵ خێزانێکی ئینگلیز چوو بۆ ئنگلتەراله لەندەن یەکێك لە خزمەتکارەکانی بەڕێز کراڤیت چاوی پێ ی کەوت . ناوی خاتوو (میدلۆك) بوو . ژنێکی قەلەو سوورە بوو .

But nobody came. Then she heard voices outside. 'It's very sad,' a man said. 'That pretty woman! And the child too!

A man and a woman came into Mary's room. She was near the window and she looked sad and ugly.

'There's a child here! Who is she?' cried the man.

'I'm Mary Lennox,' the little girl said angrily. 'I was asleep and I woke up. Where is everybody? Where's my servant?'

The man looked at her sadly. 'Little girl,' he said, 'your parents died two days ago. And the servants ran away.'

'Everybody forgot me,' thought Mary. 'Everybody.'

Chapter 2 Mary Goes to England

For a short time, Mary stayed with friends of her parents, Mr and Mrs Crawford. Their children did not like her.

'You're going to go to England,' the oldest boy said to Mary. 'My parents told me. You're going to live with your uncle. He lives in a house in the country. He's a hunchback.'

Mary felt afraid when she heard this. That evening, Mrs Crawford talked to her. 'You're going to go to England, my dear,' she said. 'You're going to live with your uncle, Mr Archibald Craven, in Yorkshire.'

'Where's Yorkshire?' asked Mary.

'In the north-east of England,' answered Mrs Crawford.

She went to Mary and put her arms round her. But the child pulled away from her. 'She's an ugly little thing,' Mrs Crawford thought.

◆

Mary went to England with an English family. In London, one of Mr Craven's servants met her. The servant's name was Mrs Medlock. She was a fat woman with a red face and small

'It's 600 years old and it's in the middle of the country.'

بەناو شارۆچکەیەکی بچووکدا بەرەو دەشتەکە ڕۆشتن . شەو بوو ماری نەیتوانی شت زۆر ببینێ .خاتوو میدلۆك پێ ی ووت :

_ ئێستا بەزەلکاوێکدا دەپەڕینەوە . ماری لێ ی پرسی : _ زەلکاو چی یە ؟

_ پاش خولەکێکی تر دەگەینە سەری . ئەو کات دەیبینی .

ئەسپەکان بەسەر زەلکاوەکەدا پەڕینەوە. داروو درەختی لێ نەبوو . زۆر تاریك بوو میدلۆك ووتی : _هیچ شتێك لە زەلکاوەکەدا ناڕوێت . تەنها گیاو گوڵ نەبێت .

پاشان چەند کاتێکی تر لەبەردەمی خانوویەکی گەورەدا وەستان . چوونە ژوورەوە بۆ ناو ژوورێکی گەورەو تاریك چەند وێنەیەك بە دیوارەکاندا هەڵواسرابوو . ماری لە پاڵتۆکەیدا زۆر بچووك دیار بوو . پیاوێکی پیری زەعیف هاتە ژوورەوە قسەی بۆ کردن خزمەتکاری بەڕێز حراڤیت ووتی :

_ بەڕێز کراڤیت نایەوێت چاوی پێ بکەوێت . بڕیارە بەیانی بچێت بۆ لەندەن .

خاتوو میدلۆك ووتی :

_زۆر چاکە بەڕێز پیتەر .... وەرە لەگەڵمدا ماری .

ماری برد بۆ ژووری نووستنەکەی خۆی . لە ژوورەکەیدا ئاگری تیابوو، هەروەها نانی ئێوارەش لە سەر مێزەکە ئامادەکرابوو . خاتوو میدلۆك پێ ی ووت :

_ فەرموو ..ئەم ژوورەو ئەوەی دیکەش هی تۆیە . پێویستە لێرە دا بمێنیتەوە . لە بیرت نەچێت . پاشان بەجێیهێشت . کچە بچکۆلەکە دانیشت دەستی کرد بە نان خواردن . هەستی بە دڵتەنگی کرد و زۆر نیگەران بوو .

(مارسا) 3

کاتێك کە بەیانی ماری لەخەو هەستا . خزمەتکارێك لەژوورەکەدا بوو . منداڵەکە هەستاو لە پەنجەرەکەوە سەیری دەرەوەی کرد . زۆر سەیر بوو . داری لێ نەبوو تەنها گیایەکی شین و سوور نەبێ لە خزمەتکارەکەی پرسی :

_ ئەوە چی یە ؟ کچەکەش وەڵامی دایەوە؟

_ ئەوە زەلکاوەکەیە . حەزت لێیەتی ؟ ماری ووتی :

_ نەخێر ، ڕقم لێ یەتی ؟ کچە خزمەتکارەکە وەڵامی دایەوە:

_ ئەوە لەبەر ئەوەیە کەنازانیت چی یە . من حەزم لێ یەتی لەبەهارو هاویندا بە هەموولایەکدا گوڵ سەردەر دەکەن زۆر جوانە . ماری لێ پرسی:

_ناوت چی یە ؟

'We're going to drive across the moor,' said Mrs Medlock.

'What's a "moor"?' asked Mary.

'We'll be on the moor in a minute, and then you'll see.'

The horses started to climb higher. Now there were no trees and it was very dark. 'Nothing grows on the moor, only grass and flowers,' said Mrs Medlock.

After some time, they stopped in front of a very large house. They went inside into a big, dark room with pictures of people on the walls. Mary looked very small in her black coat. A thin, old man came and spoke to them. He was Mr Craven's servant.

'Mr Craven doesn't want to see her,' he said. 'He's going to London in the morning.'

'All right, Mr Pitcher,' Mrs Medlock said. 'Come with me, child.'

She took Mary to her bedroom. There was a fire in the room and dinner on the table.

'Here you are,' Mrs Medlock said. 'This room and the next room are yours. You have to stay in them. Don't forget that!'

Then she left. The little girl sat down and ate. She felt unhappy and very afraid.

Chapter 3 Martha

When Mary woke the next morning, there was a servant in the room. The child sat up and looked out of the window. It was very strange. There were no trees, only red-blue grass.

'What's that?' she asked the servant.

'That's the moor,' answered the girl. 'Do you like it?'

'No,' said Mary. 'I hate it.'

'That's because you don't know it,' the servant girl answered. 'I love it. In the spring and summer there are flowers everywhere. It's very beautiful.'

'What's your name?' asked Mary.

کچەکە ووتی:
_ مارسا ساوەربی . ماری پێ ووت :
_ زۆر زۆر سەیریت .
مارسا زۆر جیاواز بوو لە خزمەتکارەکانی هندستان . خزمەتکارە هندیەکان زۆر قسەیان نەدەکرد . مارسا پێدەکەنی . دەم و چاوی خڕبوو . دڵسۆز دیاربوو .
ماری لێ پپرسی : _ تۆ دەبیت بە خزمەتکاری من ؟
_ هەندێک جار یارمەتیت ئەدەم .
_ کێ جلەکانم بۆ لەبەردەکات ؟ مارسا چاوی زەق بوو لێ ی پرسی :
_ ناتوانیت جلەکانت لەبەربکەیت ؟
_نەخێر . خزمەت‌کار. هندیەکەم هەمیشە جلەکانی بۆلەبەر دەکردم
_ پێویستە فێربیت . ماری دەست بەجێ هەستی بە تووڕەیی و دڵتەنگی کرد . دەستی کرد بە گریان .
_ مەگری . تکات لێ ئەکەم مەگری . دەنگی زۆر نەرم بوو . ماری لەگریان کەوت . مارسا ووتی : جلەکانت بۆ ئەهێنم و یارمەتیت ئەدەم بۆ لەبەرکردنیان .
چووە لای دۆلابە‌کە و هەندێک جلی دەرهێنا . جلێکی سپی و پاڵتۆیەکی سپی بوو .
_ئەمانە هی من نین . هی من ڕەشن
_ بەڕێز کراڤیت نایەوێت تۆ جلی ڕەش لەبەر بکەیت.
یارمەتی دا بۆ لەبەرکردنی جلەکانی ، منداڵەکە دەست و قاچی لە جلەکەدا دەرهێناو وەستا . مارسا لێ پۆسی :
_ ناتوانیت پێڵاوەکانت لە پێ بکەیت ؟
_ نەخێر خزمەتکارەکەم بۆی لە پێ دەکردم . مارسا پێ کەنیو دەستی کرد بە باسکردنی خێزانەکەی : _ ئێمە دوانزە سەر خێزانین : باوکم پارەی زۆری دەست ناکەوێت . هەندێ جار خواردنی زۆرمان لە ماڵەوە نی یە ، بەڵام منداڵەکان حەز بەیاری کردن دەکەن لە زۆلکاوەکەدا . دایکم دەڵێت کە ئەوان گیاکە دەخۆن ! دیکۆنی برام تەمەنی دوانزە ساڵە . ئەسپێکی بچووکی دۆزیوەتەوە.
_ لە کوێ دۆزیویەتەوە . مارسا وەڵامی دایەوە :
_ لە زەلکاوەکەدا دۆزیەوە کە بەچکەبوو . ئێستا هاوڕێن . بۆ هەموو شوێنێک دوای دەکەوێت ، دیکۆن کوڕێکی دڵسۆزە و گیاندارەکان خۆشیان دەوێت. ماری بیری کردەوە .

'Martha Sowerby,' said the girl.

'You're a strange servant,' Mary said. Martha was very different from the servants in India. Indian servants did not speak much.

Martha laughed. She had a round face and she looked kind.

'Are you going to be my servant?' Mary asked.

'I'll help you sometimes,' said Martha.

'Who's going to dress me?' asked Mary.

Martha opened her eyes very wide. 'Can't you put your clothes on?' she asked.

'No,' said Mary crossly. 'My Indian servant always dressed me.'

'You'll have to learn,' said Martha.

Mary suddenly felt very angry and unhappy. She started to cry.

'Don't cry!' Martha said. 'Please don't cry.' Her voice was kind and Mary stopped crying.

'I'll bring you your clothes and help you with them,' Martha said. She went to a cupboard and took some clothes out. There was a white dress and a white coat.

'These aren't mine,' Mary said. 'Mine are all black.'

'Mr Craven doesn't want you to wear black clothes,' said Martha. She helped Mary with her clothes. The child put out her hands and feet and did not move.

'Can't you put on your shoes?' asked Martha.

'No, my servant did that,' said Mary.

Martha laughed and began to talk about her family. 'There are twelve of us,' she said. 'And my father doesn't make much money. Sometimes there isn't much food in the house. But the children love playing on the moor. My mother says that they eat the grass! My brother Dickon, he's twelve years old, and he's got a young horse!'

'Where did he get it?' Mary asked.

'He found it on the moor when it was a baby,' answered Martha. 'They're friends now. It follows him everywhere. Dickon's a kind boy and animals like him.'

_ من هەمیشە ناژەڵێکم دەویست .
هەستی بە ئارامی دەکرد سەبارەت بە دیکۆن . ئەمە زۆر سەیر بوو ، ماری هەرگیز لەگەڵ خەڵکی تردا وانەبوو . مارسا پێی وت : وەرە نانی بەیانیت بخۆ .
خواردنێکی گەورەی بەیانی لەسەر مێزەکە بوو لە ژوورەکەی ئەودیویدا . بەلام هەرگیز ماری زۆری نەدەخواردو ئێستا نایەوێت خواردن بخوات ووتی :
_ نامەوێت هیچ خواردنێك بخۆم.
_ بەلام زۆر باشە . خوشك و براکانم هەمیشە برسیانە .
_ من هەرگیز برسیم نی یە .
بەلام چایەك و تۆزێك پەنیر و سەموونی خوارد . مارسا پێ ی ووت :
ئێستا بچۆرە دەرەوە یاری بکە لە باخچەکاندا . رەنگە پێویستت بەخواردنەکەت بێت کە هاتیتەوە بۆماڵەوە .
ماری چوو بۆلای پەنجەرەکە وە و سەیری دەرەوەی کرد . زستان بوو ، سەرماو سۆڵە بوو . ووتی
_ ساردیشە .
_ بەنیازیت پی [illegible]یت لە ژوورەوە؟.
ماری چاوی بەناو ژوورەکەدا گێراو . هیچ شتێکی لێ نەبوو بۆ منالان . ووتی :
_ زۆر چاکە ، ئەچمە دەرەوە ، بەلام کێ لە گەڵم دێت ؟
_ کەس ، سەلامەت دەبیت . دیکۆن دەچێتە دەرەوە بۆ زەلکاوەکە و چەند کات ژمێرێك یاری دەکات کەس ناچێت لەگەڵیدا باڵندەکان دەچن لەسەر دەستی ئەن دەخۆن .
ئەمە ماری خۆش[illegible]کرد.
-ئەچمە دەرەوە سەیری باڵندەکان دەکەم . جیاواز دەبن لە باڵندەکانی هندستان .
مارسا بردی بۆ قاتی خوارەوە پێ ووت :
_ لەو دەرگایەوە برۆ و پاشان باخچەکان دەبینیت ، بەلام ناتوانیت بچیتە ناو یەکێك لە باخچەکانەوە . بەرێز کراڤیت دەساڵ لەمەوبەر دایخستووە و کەس ناتوانێت بچێتە ناوی.
_ بۆ چی نا؟ مارسا وەڵامی دایەوە :
_ کاتێك کە خێزانەکەی مرد ، دایخست . زۆر کتوپڕ مرد . ئەوە باخچەی ئەو بوو . ئەویش کلیلەکەی فڕێداوە . ئۆ ! خاتوو میدلۆك بانگم دەکات . پێویستە برۆم !

'I always wanted an animal,' Mary thought. She began to feel interested in Dickon. This was very strange. Mary was never interested in other people.

'Come and have your breakfast,' said Martha. There was a big breakfast on the table in the next room. But Mary never ate much and she did not want to eat now.

'I don't want any food,' she said.

'But it's very good!' said Martha. 'My brothers and sisters are always hungry.'

'I'm never hungry,' said Mary. But she drank some tea and ate a little bread and butter.

'Now go outside and play in the garden,' said Martha. 'Perhaps you'll want your food when you come in.'

Mary went to the window and looked out. It was winter. Everything looked cold and grey. 'It's too cold,' she said.

'What are you going to do inside?' asked Martha.

Mary looked round the room. There was nothing there for children.

'All right, I'll go outside,' she said. 'But who'll come with me?'

'Nobody,' said Martha. 'You'll be all right. Dickon goes out on the moor and plays for hours. Nobody goes with him. The birds come and eat bread from his hand.'

This interested Mary. 'I'll go outside and look at the birds,' she thought. 'They'll be different from the birds in India.'

Martha took her downstairs. 'Go through that door and you'll find the gardens,' she said. 'But you can't go into one of the gardens. Mr Craven closed it ten years ago and nobody can go in there.'

'Why not?' asked Mary.

'He closed it when his wife died,' Martha answered. 'She died very suddenly. It was her garden. He threw away the key to the door. Oh! Mrs Medlock's calling me. I have to go!'

ماری چووە دەرەوە و بەرەو باخچەکان بەڕێکەوت . زۆر فراوان بوون چەند داروو ڕوەکێکی تێدابوو . بەڵام وەرز زستان بوو گوڵی تێدا نەبوو. شوێنەکە زۆر جوان نەبوو. منداڵەکە بیری لە ووشەکانی مارسا دەکردەوە :

_ بەڕێز کراڤیت ژنەکەی خۆش ویستووە ، کەواتە بۆچی کلیلی باخچەی فڕێداوە ، بۆچی خەڵك ناتوانێت بچێتە ناوی ؟ زۆر سەیرە ،(ئەوە باخچەیەکی نهێنی یە) حەز ئەکەم بیدۆزمەوە !

وەستاو سەیری چوار دەوری خۆی کرد . لای ڕاست دیوارێکی بەرزی لێ بوو . دەرگایەکی سەوزی پێوە بوو . ماری پێدا چووە ژوورەوە بۆ باخچەیەکی تر . ئەم باخچەیە بەدیوار دەوری گیرابوو . پیاوێکی پیری لێ بوو خاکەنازێکی بەدەستەوە بوو . ماری لێی پرسی :

_ ئەم شوێنە کوێ یە ؟

_ئەمە باخچەی چێشتخانەیە ؟

_باخەوانەکە وەك هاوڕێی رەفتاری نەدەکرد لەگەڵیا. ماری لێپرسی:

_باخچەی چێشتخانە چییە؟

_ باخچەیەکە س[illegible]و میوەی تێدایە بۆ چێشتخانە .

_ ئایا باخچەی چێشتخانەکان هەمیشە بەدەریاندا دیوار هەیە ؟

_ بەڵی .

ماری چووە ناو زیاتر لەسێ باخچەی چێشتخانەوە . جارێکی تر هاتە دەرەوە بۆلای باخچەگەورەکە و سەیری دەورو بەری کرد . لای چە پیشەوە دیوارێکی تری لێ بوو .

_باخچەیەکی [illegible]خانەیەکی تر !

سەیری دەرگایەی کرد بەڵام چەند ڕووەکێکی درێژ پیادا هاتبوونە خوارەوە و نەیتوانی کەس ببینێ . بیری کردەوە :

_ زۆر سەیرە ! دارەکان بەسەر دیوارەکانی تریشدایە . کەواتە باخچەیەکی لێ یە ، بەڵام دەرگای پێوە نیە .

باڵندەیەك لە سەر درێژترین دار بوو دەستی کرد بەخوێندن . ماری وەستاو گوێ ی بۆ هەڵخست . باڵندەیەکی سوورو قاوەی جوان بوو . گۆرانی یەکەشی خۆش بوو .

ئەوە بانگی من دەکات .

پاش کاتێکی کەم باڵندەکە فڕی . ماری بەخەیاڵیدا هات.

Chapter 4 Ben Weatherstaff and the Robin

Mary went outside and started walking through the gardens. They were very big and there were many trees and plants. But it was winter and there were no flowers. The place did not look very pretty.

The child thought about Martha's words. 'Mr Craven loved his wife,' she thought. 'So why did he throw away the key to his wife's garden? Why can't people go in there? It's very strange. It's a *secret* garden. I'd like to find it!'

She stopped and looked round. On the right, there was a high wall. There was a green door in the wall, and Mary walked through it, into another garden. This garden had walls all round it. There was an old man with a spade in his hands.

'What is this place?' Mary asked him.

'It's a kitchen garden,' the gardener answered. He did not look very friendly.

'What's a kitchen garden?' asked Mary.

'A garden with fruit and vegetables for the kitchen,' he answered crossly.

'Do kitchen gardens always have walls round them?' asked Mary.

'Yes,' said the old man.

Mary walked through three more kitchen gardens. She came out into the big gardens again and looked round. There was another wall on the left. 'Another kitchen garden!' she thought, and she looked for a door. But long plants grew down the wall and she could not see one.

'That's strange!' she thought. 'There are trees on the other side of the wall. So there's a garden there, but no door into it.'

There was a bird in the tallest tree and he started to sing. Mary stopped and listened to him. He was a pretty little red and brown bird and his song was pretty too.

'He's calling to me,' Mary thought. After a short time, the bird

_ پێم وایە باڵندەکە لە سەر دارێکی باخچە نهێنیە کەبوو ، ڕەنگە لەوێ بژی و دەربارەی باخچەکەش بزانێت .
گەڕایەوە بۆ باخچەی چێشتخانەکەی یەکەم و پیاوە پیرەکەی دۆزیەوە . ووتی :
_باخچەی چیشتخانەی لیٚ یە بەبیٚ دەرگا .چەند دارێك لەسەر لایەکی دیوارەدا کەبوون و باڵندەیەکی سوورو قاوەیم بەدی کردتیایدا. لەسەر دارێك گۆرانی بۆ گوتم .
پیاوە پیرەکە پیٚ کەنی و لەناکاو باڵندە سوورو قاوەیەکە هەڵفرِیە ناو باخچەکەوە و لەسەر زەوی یە کەلەنزیکی پیاوە پیرەکەوە نیشتەوە. پیاوەکە پێکەنی و ووتی _ چۆنیت هاوڕێ بچکۆلانەکەم .. باڵندەکە سەری لار کردەوە سەیری دەکردن ، زۆر جوان بوو . ماری لیٚ ی پرسی : _ ئەوە چی یە ؟
_ نازانیت ؟ ئەوە بوبوولە ، بولبووکان باشترین هاورِێن لە جیهان دا . دەزانێت کە ئێمە باسی ئەو دەکەین . سەیری بکەن . پیاوە پیرەکە جارێکی تر پێکەنیەوە . ماری لیٚ ی پرسی :
_ خیزانەکەی لەکویٚ یە ؟
_ خێزانی نی یە
ماریش بەهەمنی یٚ ووتی :
_ منیش خێزانم نی یە .
پیاوە پیرەکە بۆ ماوەی خولەکێك تیٚ ی راماو لیٚ ی پرسی :
_تۆ ئەو کچە بچووکوی کەلە هندستانەوە هاتوویت؟
_ بەڵی .
_ باسی تۆیان ... ووم . ماری لیٚ ی پرسی :
_ ناوت چی یە؟
_ بێن ویزەر ستاف . خێزانم نی یە . باڵندەکە تاکە هاورِێمە . ماری ووتی .
_ من هیچ هاورِیەکم نی یە . خەڵك منیان خۆش ناویٚ، منیش ئەوانم خۆش ناویٚ.
_من و تۆ لەیەك دەچین . ئێمە زۆر جوان نین. ماری بیری کردەوە :
_ من بەراستی وەك ئەم پیاوە پیرە بیٚ هاورِیم؟
ئەو خەیاڵەی پیٚ خۆش نەبوو . بولبوولەکە فڕی یە سەر دارێك و دەستی کری بە گۆرانی وتن. ماری لیٚ ی پرسی :
_ بۆچی وادەکات؟

flew away. 'I think the bird was on a tree in the secret garden,' she thought.' Perhaps he lives there and knows all about it.'

She walked back into the first kitchen garden and found the old man.

'There's one kitchen garden with no door into it,' Mary said. 'There are trees on the other side of the wall and I saw a little red and brown bird in a tree there. He sang to me.'

The old man laughed and looked friendlier. Suddenly, the little red and brown bird flew into the garden. He came and stood on the ground near the old man.

'Hello, my little friend,' laughed the man. The bird put his head on one side and looked at them. He was very pretty.

'What is he?' Mary asked.

'Don't you know? He's a robin. Robins are the friendliest birds in the world. He knows that we're talking about him. Look at him.' The old man laughed again.

'Where's his family?' Mary asked.

'He hasn't got a family,' the man answered.

'*I* haven't got a family,' Mary said quietly.

The old gardener looked at her for a minute. 'Are you the little girl from India?' he asked.

'Yes,' Mary answered.

'They told me about you,' he said.

'What's your name?' asked Mary.

'Ben Weatherstaff,' the old man answered. '*I* haven't got a family. The robin's my only friend.'

'I haven't got any friends,' said Mary. 'People don't like me and I don't like them.'

'We're the same, you and I,' said Ben Weatherstaff. 'We aren't very nice.'

'Am I really as unfriendly as this old man?' thought Mary. She didn't like the idea. The robin flew to a tree and began to sing. 'Why's he doing that?' Mary asked.

_ دەیەوێت ببێت بە هاوڕێت.

ماری چووە تەنیشت دارەکەوە و سەری هەڵبڕی و لێ پرسی:

_ تۆ بەڕاستی دەتەوێت ببیت بە هاوڕێ ی من.

پێن هاوری بۆکرد:

_ زۆر بەنەرمەی ئەوەت گووت ! ڕەنگە تۆمناڵێك بیت نەك ژنێکی پیری نابووت . دیکۆنیش بۆ باڵندەکان دەدوێت .

_ تۆ دیکۆن دەناسیت ؟

_ هەموو کەسێك دەیناسێ .ئەو بۆ هەموو شوێنێك دەچێت .

ماری ویستی پرسیاری زیاتر بکات دەربارەی دیکۆن ، بەلام لەناکاو بولبولەکە هەڵفڕی لەسەر دارەکە بۆ سەر دیوارەکە . ماری هاواری کرد

_ نۆو . هەڵدەفری بۆناو باخچە بێدەرگاکە!

_ لەوێ دەژی لەسەر دارگوڵە باخێك .

_ داری گوڵەباخ ! ئایا داری گوڵباخی تێدایە ؟

پێن وەزیر ستاف ڕووی لێ کرد و پێ ی ووت :

_ئەوە دەساڵ لە ر بەربوو .

_ حەز دەکەم چاوم پێیان بکەوێت. دەرگاکە لەکوێ یە ؟ ئەزانم دەرگایەکی لێ یە .

بێن ویزەستاف تووڕە بوو :

_ دەساڵ لەمەبەر دەرگای هەبوو ، بەلام ئێستا لێ ی نیە . دەی ئێستا برۆ . پێوویستە کارە کەم بکەم .

پێن ڕۆشت لێ ی کەوتەوە .

_ 5 _ (کەسێك دەگری)

بۆماوەی یەکەمین هەفتەکان لە ماڵە نوێ کەی ماری هەموو ڕۆژەکان لەیکدی دەچوون . هەموو بەیانیەك مارسا ئاگری بۆ دەکردەوە و نانی بەیانی بۆدەهێنا . مناڵەکە کەلە خانووەکەدا مایەوە بێ زاربوو. بۆیە چوودەرەوە و ڕۆژانە لەباخچەکاندا یاری دەکرد . نەیدەزانی ، بەلام ئەمە باشترین شت بوو بۆ ئەو . بەهێز تر دەبوو بەیانیە کیان هەستی بە برسیەتی کرد و هەمووناەکەی کەی خوارد .بەمارسای ووت :

_ نانی بەیانی ئەمڕۆ خۆشە .

_برسیتە ، لەبەر ئەوەی لەدەرەوە یاری دەکەیت .

'He wants to be your friend,' the old man answered.

Mary walked to the tree and looked up.

'Do you really want to be my friend?' she asked the robin.

'You said that very nicely!' cried Ben Weatherstaff. 'Perhaps you *are* a child and not a cross old woman. Dickon talks to the birds too.'

'Do you know Dickon?' Mary asked.

'Everybody knows him. Dickon goes everywhere.'

Mary wanted to ask more questions about Dickon. But suddenly the robin flew out of the tree and over the wall.

'Oh!' Mary cried. 'He's flying into the garden with no door!'

'He lives there,' said Ben. 'In a rose-tree.'

'Rose-trees!' said Mary. 'Are there rose-trees there?'

Ben Weatherstaff turned away from her. 'That was ten years ago,' he said.

'I'd like to see them,' said Mary. 'Where's the door? I know that there *is* a door.'

Ben Weatherstaff looked angry. 'There was a door ten years ago, but there isn't one now,' he said. 'Now go away. I have to work.' And he walked away.

Chapter 5 Somebody is Crying

For the first weeks in Mary's new home, every day was the same. Each morning, Martha made the fire and brought Mary her breakfast. The child got bored when she stayed in the house. So she went outside and played in the gardens every day She did not know it, but this was the best thing for her. She began to look stronger.

One morning she felt hungry and ate all her breakfast.

'Breakfast is nice today,' she said to Martha.

'You're hungry because you play outside,' said Martha.

_ لەباخچەکاندا یاری ناکەم . تەنها دارو ڕووەکی لێ یە . ناتوانم یاریان لەگەڵدا بکەم
_ ئەتوانیت سەیریان بکەین . خوشك و براکانم سەیریان دەکەن .
ماری سەیری دارو ڕووەك و هەروەها باڵندەکانی کرد . هەمیشە دەچوو بۆ لای دیواری باخچە نهێنیەکە ڕووەکەکان بەسەر هەموو دیواری باخچەکەدا ڕوا بوون .
ماری پێیانی دڵ خۆش بوو . ڕۆژێکیان جارێکی تر چاوی بە بولبولەکە کەوتەوە . لەسەر لەتکەی دیوارەکە بوو .
_ ئۆو ، ئەوە تۆیت _ ئەوە تۆیت ؟ بولبوولەکە دەستی کرد بەگۆرانی گووتن .
_ ئەوە بۆمن دەدوێ ، ئەڵیت :
_ بەیانیت باش ! هەموو شتێك جوان نی یە ؟ ماری هاواری بۆکرد :
_ خۆشم ئەوێت. لەناکاو بولبوولەکە هەڵفڕی و لەسەر دارێکی تری دیوارە کە نیشتەوە.
_ ئەو دارە لەناو باخچە نهێنی یەکەدا بوو . ئۆو حەزئەکەم بەسەر دیوارەکەدا سەربکەوم و سەیری باخچەکە بکەم . جارێکی تر بە ووریایەوە سەیری دیوارەکەی کردەوە . بەلام ئەیتوانی لەهیچ شوێنێك دەرگاکە ببنێ .
ئەو ئێوارەیە لە مارسای پرسی :
_ بۆچی بەڕێز ک‌ ‌ ‌ڤیت ڕقی لە باخچەکەیە ؟
_ پێت ئەڵێم ، بەلام لای کەس باسی نەکەیت .
_ لای کەس باسی ناکەم .
_ خاتوو گرازین ئەو باخچەیەی خۆش ئەویست ، تەنها خۆی و بەڕێزکرافیت دەچوونە ناوی لە باخچەکەدا دارێکی گەورەی بەتەمەنی لێ یە . خاتوو کرافیت زۆر جار لەسەری دادەنیشت و دەیخ‌ ‌ ‌ێندەوە ڕۆژێکیان لەسەر دارەکە کەوتە خوارەوە و ڕۆژی دواتر مرد .
دوای ئەوە بەڕێز ـرافیت چاوی بەکەس نەکەوت بۆ چەند مانگێك . باخچەکەی داخست و کلیلەکەی فڕێداویە لای دەرگاکە . ئێستا کەس ناتوانێت بچێتە ناوی . نایەوێت ئێمە باسی بکەین .
_ ئەوە زۆر نیگەرانە . لەناکاو هەستایە سەر پێ و گوێ ی هەڵخست . توانی گوێی لە دەنگی ڕەشەبایەك بێت لەدەرەوە ، بەلام لە خانووەکە دا دەنگێکی تر هەبوو . ماری لێ بپرسی : _ ئەوە کێیە دەگری ؟
_ نا نەخێر . ئەوە ڕەشەباکەیە .
_ بەلام گوێ بگرە . منالێك لەناو خانووە کە دا دەگری .

'I don't *play* in the gardens,' said Mary. 'There are only trees and plants there. I can't *play* with them.'

'You can look at them,' said Martha. 'My brothers and sisters look at things.'

So Mary looked at the trees and the plants and the birds. She often went to the wall of the secret garden. Plants grew all over the wall and she was interested in them. One day she saw the robin again. He was on top of the wall.

'Oh,' she cried, 'is it you – is it you?'

The robin began to sing. Mary thought, 'He's talking to me. He's saying, "Good morning! Isn't everything nice?"'

'I like you,' she cried. Suddenly, the robin flew away and sat in a tree on the other side of the wall.

'That tree's in the secret garden,' Mary thought. 'Oh, I'd like to fly over the wall and see the garden!' She looked carefully at the wall again. But she couldn't see a door anywhere.

That evening, she asked Martha, 'Why does Mr Craven hate the garden?'

'I'll tell you,' Martha said. 'But don't talk about it to anybody.'

'I won't,' said Mary.

'Mrs Craven loved that garden, and only she and Mr Craven went in there,' Martha said. 'There was a big, old tree in the garden. Mrs Craven often sat in it and read. One day she fell out of the tree. She died the next day. After that, Mr Craven didn't see anybody for months. He closed the garden and he threw away the key to the door. Now nobody can go in there. He doesn't want us to talk about it.'

'That's very sad,' said Mary.

Suddenly she sat up and listened. She could hear the sound of the wind outside, but there was another sound inside the house. 'Is somebody crying?' she asked Martha.

'No, no,' said Martha quickly. 'It's the wind.'

'But listen,' said Mary. 'It's *inside* the house. A child's crying.'

جارێکی تر گوێی ڕاگرت . دەنگەکە ئێستا تەواو بەرز بوو .
_ بەڵێ من ڕاست ئەکەم . منداڵێك دەگری .
دەرگای ژوورەکەی ماری کرابوو بۆیەوە مارسا دەست بەجێ بەرەو دەرگاکە ڕای کردو دا یخست
دەنگەکە نەما . مارسا ووتی :
_ ئەوە ڕەشەبا کە بوو .
بەڵام ماری سەیری کردو بیری کردەوە :
_نەخێر. ڕەشەبا کەنە بوو . بەڵام ئەوە کێ یە ؟ کێ یە دەگری ؟
بەیانی دواتر ماری سەیری دەرو بەری کرد لە پە نجەرەکەوە ووتی :
_ باران دەبارێت . چی بکەم ناتوانم بچمە دەرەوە .
مارسا پێ ی ووت؛
_ بۆچی ناخوێنیتەوە ؟
_ هیچ کتێبێکم نی یە .
_ لە خانووەکەدا ژوورێك هەیە ژمارەیەکی زۆر کتێبی لێ یە . سبەینێ دەتبەم بۆ ئەوێ .
ماری وەڵامی نە دایەوە . مارسا ژوورەکەی بەجێهێشت . پاشان کەمێکی تر ماریش
ژوورەکەی بەجی ..ێشت . لەدڵی خۆیدا ووتی :
_ئێستا دەچم ئەو ژوورە دەدۆزمەوە . کە خاتوو میدلۆك دەڵێ سەد ژووری تێدایە دەچم
چاوم پێیان بکەوێت . بەناو ژمارەیەك ژووری فراوان دا گەڕا ، بەڵام هیچ پەرتوکێکی تیا
نەبینی . لەناکاو وەستا
_ جارێکی تر گوێم لە دەنگەکەیە . کەسێك دەگری .دەنگەکە لە ژوورەوە دێت .
بەرەو ژوورەکە ...ت دەستی خستە سەر دەرگاکەو لەناکاو کرایەوە خاتوو میدلۆك
لەوێ وەستا بوو ..ی ی تووڕە بوو .
_چی دەکەیت لێرە ؟
_ داوای لێ بووردن دەکەم . بەڵام کەسێك دەگری .
_ کەس ناگری بگەڕێوە بۆ ژوورەکەی خۆت .
منداڵەکەی برد بۆ ژوورەوە پاڵی پێوەنا و کردیە ژوورەوە پێ ی ووت .
_ ئێستا لێرە بمێنەرەوە . بەنیازم مامۆستایەکت بۆ بدۆزمەوە . کاتم نی یە بۆتۆ .
ماری لەبەردەمی ئاگرەکەدا دانیشت . زۆر تووڕە بوو ، بەڵام نەگریا .
_ من هەڵەنەبووم .

She listened again. The sound was quite loud now. 'Yes, I'm right,' said Mary. 'A child's crying.'

The door to her room was open. Martha ran to it and shut it. The sound stopped. 'It was the wind,' Martha said.

But Mary looked at her and thought, 'No, it wasn't the wind. But who is it? Who's crying?'

The next morning, Mary looked out of the window. 'It's raining,' she said. 'What am I going to do? I can't go out.'

'Why don't you read?' said Martha.

'I haven't got any books,' Mary answered.

'There's one room in the house with a lot of books,' Martha said. 'I'll take you there tomorrow.'

Mary didn't answer. Martha left the room and, after a short time, Mary left her room too.

'I'm going to find that room now,' she thought. 'Mrs Medlock says that there are 100 rooms. I want to see them!'

She walked through many large rooms, but she did not see any books. Suddenly she stopped. 'I can hear that sound again,' she thought. 'Somebody *is* crying. It's coming from that room there.'

She went to the door and put her hand on it. Suddenly, it opened and there stood Mrs Medlock. 'What are you doing here?' the servant said angrily.

'I'm sorry,' said Mary. 'But somebody's crying.'

'Nobody's crying,' said Mrs Medlock. 'Go back to your room!' She walked with Mary to her room and pushed the child inside. 'Now stay there,' she said. 'I'm going to find a teacher for you. *I* haven't got time for you.'

Mary sat down in front of the fire. She was very angry, but she didn't cry. 'I was right!' she thought.

6 (باخچە نهێنی یەکە)

پاش دوو ڕۆژ ئاوهەوا گۆڕا . ماری لەخەو هەستاو چووە لای پەنجەرەکەوە هاواری بۆ مارسا کرد :

_ سەیری زەلکاوەکە بکە . ئاسمان شین بوو زەلکاوەکە زۆر جوان دیار بوو .

_ بەڵێ نزیکی بەهارە .

_ مارسا حەز ئەکەم خانووە کەی ئێوە ببینم .

_ بە دایکم دەڵێم حەز ئەکات چاوی پێت بکەوێت .

_ دایکت ناناسم بەلام خۆشم دەوێت ، هەروەها دیکۆنیش ناناسم ، بەلام خۆشم دەوێت.

_ ڕۆژێك چاوت بەدیکۆن دەکەوێت ، پێت وایە ئەویش تۆی خۆش بووێت ؟

ماری بەدەنگێکی ساردەوە ووتی :

_ نا . خەڵك منیان خۆش ناووێت .

_ ئەی ماریت خۆش دەوێت ؟ ماری بۆ خولەکێك بیری کردەوە پاشان ووتی :

_ نا. وابزانم ئەیَ .

ئەو بەیانیە ماری هەستی بەدڵتەنگی و بێزاری کرد . چووە دەرەوە و هەستی کرد باشترە . چووە ناو باخچە _ پێشتخانەی یەکەم و بین وێزمر ستاف ی دۆزی یەوە . بین ووتی :

_ بەهار بەرێوەیە . شتەکان گەشە دەکەن . دەبینی !

_ بەڵێ دەیبینم .

ماری سەیری دەورو بەری کرد و بولبوولەکەی بەدی کرد سەری لار کردەوە و بەلایەکی چاو سەیری کرد . ماری پرسی :

_ تۆ پێت وایە   بیر بکەوێتەوە ؟

_ بێ گومان تۆی بیردەکەوێتەوە . دەیەوێت بتناسێت .

_ ئایا ڕووەکی باخچەکە گەشە دەسەنن؟ بین بەمۆنەوە لێ پرسی :

_ باخچەی چی ؟ ماری وەڵامی دایەوە .

_ ئەو باخچەیەی کە دار گوڵەباخی تێدایە .

_ لەو بپرسە . ئەو دەزانێ. ماری ماڵئاوای لە پیاوە پیرەکە کردو بەهێواشی بەنێوو باخچەکان ڕۆشت بەرەو دیواری باخچە نهێنی یەکە .

_باخچە نهێنی یەکە و بولبوولەکەم خۆش دەوێت. دیکۆن و دایکی ناناسم ، بەلام خۆشم دەوێت . هەروەها مارسا کچێکی بەسۆزە.

Chapter 6 The Secret Garden

Two days later, the weather changed. Mary woke up and went to the window. 'Look at the moor!' she cried to Martha. The sky was blue, and the moor looked very beautiful.

'Yes, it's nearly spring,' said Martha.

'I'd like to see your house, Martha,' Mary said.

'I'll ask my mother,' said Martha. 'She'd like to meet you.'

'I don't know your mother, but I like her,' Mary said. 'And I don't know Dickon, but I like him too.'

'You'll meet Dickon one day. Do you think he'll like you?' Martha asked.

'No,' said Mary in a cold, little voice. 'People never like me.'

'And do *you* like Mary?' Martha asked.

Mary thought for a minute. 'No, I don't think I do,' she said.

That morning, Mary felt sad and cross. She went outside and began to feel better. She went into the first kitchen garden and found Ben Weatherstaff there. 'Spring's coming,' he said. 'Things are growing. You watch!'

'I will,' said Mary.

She looked round and saw the robin. He put his head on one side and looked up at her. 'Do you think he remembers me?' she asked.

'Of course he remembers you!' cried Ben Weatherstaff. 'He wants to know you.'

'Are things growing in *his* garden?' Mary asked.

'What garden?' Ben asked crossly.

'The garden with the rose-trees,' Mary answered.

'Ask him,' said Ben. 'He knows.'

Mary said goodbye to the old man and walked slowly through the gardens to the wall of the secret garden.

'I like the secret garden and the robin,' she thought. 'And I don't know Dickon or his mother, but I like them. And Martha is

من هەرگیز لە هندستان خەڵکم خۆش نەویستووە . ئێستا چوار کەسم خۆش دەوێت (بۆماری بولبوولەکە کەسێك بوو) پاشان سەر سوورهێنە ترین شت روویدا . ئەوە بەهۆی بولبولەکەوە بوو . چاوی گێرا بولبوولەکە لەسەر زەوی یەکەی تەنیشتیەوە بوو :

_ تۆ دوام کەوتیت . لەسەر زەوی دانیشت و دەستی بۆ راکێشا بولبولەکە هەڵنەفڕی .

_ دڵم خۆشە (لەناکاو شتێکی بەدی کرد لەسەر زەوی یەکە لەنزیکی بولبولەکەوە . ئەوە کلیلێکی کۆن بوو .

_ رەنگە ئەوە کلیلی باخچە نهێنی یەکەبێت . کلیلەکەی برد ژوورەکەی خۆی بۆ کاتێکی درێژ تێی راما . سبەی بەیانی ماری کلیلەکەی هەڵگرت و چوو بۆ لای دیواری باخچەنهێنی یەکەوە بولبوولەکە لەسەر دیوارەکە بوو . ماری پێکەنی :

_ تۆ دوێنێ کلیلەکەت پێ پیشان دام ، رەنگە ئەمرۆ دەرگاکەم پێنیشان بدەیت .

پاشان شتێکی ئەفسوناوی رویدا . ئەو رۆژە رەشەبا یەکی بەهێز هەڵی کرد و لەناکاو گژوگیا کەی ژێر بولوولەکەی بەلایەکدا بزواند . ماری سەیری کرد _ دەرگایەك بەدیوارەکەوە بوو

_ دەرگای باخچەنهێنی یەکە!

زۆر هەستی بە سە سوورمان کرد . کلیلەکەی لە پاڵتۆکەی دا دەرهێناو کردی بەدەرگاکەوە . ئاسان نەبوو بەڵام لەسەر خۆ کلیلە کەی دەرهێنایەوە و پاڵی بە دەرگاکەوە نا و کرایەوە . چووە ناوی یەوە و بەخێرایی لە پاش خۆی دەرگاکەی داخستەوە

. بە سەرسورمانەوە سەیری دەوروبەری کرد . لەناو باخچەنهێنی یەکەدابوو ! بەهارێکی زۆر نزیك بوو ، گوڵی تیدا نەبوو ، بەڵام دار گوڵەباخەکان بە هەموولایەکدا هەبوون ، هەروە [illegible] لەکان بە دیوارە کاندا هەڵگەرابوون و دارەکانی تریش لەناو باخچەکەدا بوون .

_ سەیر ترین شوێنە لەجیهاندا !

چیمەنەکە زەرد بوو . هەموو شتەکان زەردبوون بیری دەکردەوە :

_ هیچ شتێك لێرەدا گەشەدەکات ؟ هەموو شتەکان مردوو دەردەکەون .

ماری بەناو باخچەکەدا گەڕا . چەند رووەکێکی سەوزی بچووك لە سەر زەوی یەکەبوون . بەوەیایی یەوە شێ ی دەڕوانی . چیمەن دەوری دا بوو رووەکەکان نەیاندە توانی بەباشی گەشە بکەن . دەستی کرد بە هەڵکێشانی چیمەنی دەوری گوڵەکان ووتی :

_ واچاکترە .

her. 'You followed me!' she cried. She sat on the ground and put her hand out. The robin did not run away. 'I'm happy!' Mary thought.

Suddenly, she saw something on the ground near the robin. It was an old key. 'Perhaps it's the key to the secret garden!' she thought. She took the key back to her room and looked at it for a long time.

The next morning, Mary took the key and went to the wall of the secret garden. The robin was on top of the wall.

She laughed. 'You showed me the key yesterday. Perhaps you'll show me the door today,' she said.

Then something magical happened. There was a strong wind that day, and suddenly it moved the plants under the robin to one side. Mary looked – and there in the wall was a door. 'The door to the secret garden!' she cried.

She felt very excited. She took the key from her coat and put it in the door. It was not easy, but slowly she turned the key. She pushed the door and it opened. She walked through and quickly shut the door behind her. She looked round excitedly. She was *inside* the secret garden!

It was very early spring, and there were no flowers. But there were rose-trees everywhere, and rose-plants climbed over the walls and the other trees in the garden. 'It's the strangest, place in the world!' Mary thought.

The grass was brown, everything was brown. 'Is anything growing here? Everything looks very dead,' she thought.

Mary walked round the garden. There were little green plants in the ground. She looked at them carefully. There was grass round them and the plants couldn't grow very well. She started to pull up the grass round the plants. 'That's better,' she said.

ئەو بەیانیە بە سەر قالّیەوە کاری کرد . لە نیوەڕۆدا گەڕایەوە بۆ خانووەکە .
_ ئەم پاش نیوەڕۆیە دەگەڕێمەوە . ماری نیوەڕۆ ژەمە خواردنێکی زۆری خوارد دڵخۆش دیار بوو . مارسا ئەمەی بینی و پێکەنی . پاش نانی نیوەڕۆ ماری ووتی :
_ مارسا پێویستم بەخاکەنازێکە .
_ بۆچی ؟
_ حەز دەکەم باخچەیەکی بچووك دروست بکەم . تۆووی گوڵم دەوێت . ئەمەوێت شت بڕووێنم ، چەندی تێ دەچێت خاکەنازێك؟
_ زۆری تێناچێت .
_ هەندێك پارەم بەدەستەوەیە .
مارسا بەرخۆرەلەکێ بیری کردەوە . ووتی :
_ ئەزانم ، بۆچی نامەیەك بۆ دیکۆن نانوسی . ئەو ئەتوانێ خاکەنازێك کەمێ تۆوت بۆ بکڕێت و ئەتوانێ بۆتی بهێنێ ..
_ بیرۆکەیەکی باشە !
بۆیە ئەو پاش نیوەڕۆیە نامەیەکی بۆ دیکۆن نووسی . هەستی بەسەرسووڕمان دەکرد.
_ بەنیازم چاووم بە دیکۆن بکەوێت . هەروەها بەنیازم گوڵەکان بچێنم و گەشە دەکەن . باخچە نهێنی یەکە سەوز دەبێت و جارێکی تر جوان دەبێتەوە .

7 (دیکۆن)

ئەو هەفتەیە هەتاو بوو . هەموو ڕۆژێك دەچوو بۆ باخچەنهێنیکە . حەزی دەکردلە دەرەوە ڕۆژانە لەبەر هەتاوو ڕەشەباکەبێت . ئێستا نەخۆش دیار نەبوو _ باش و دڵخۆش دیار بوو . هەمووڕۆژ ڕلی بچووکی زۆری تیابوو . چیمەنەکەی دەوروبەری هەڵکێشا .
_ حەز دەکەم ئەمە بکەم . من لێرە خۆش حاڵم!
هەمیشە قسەی بۆبێن دەکرد. ئێستا هاوڕێیانەترە . ئەویش باسی گوڵەکانی بۆ کرد لەناو باخچەکاندا . ڕۆژێکیان ماری لەباخچەی چێشتخانەکاندا بوو . گوێ ی لەدەنگێك بوو ئاوڕی دایەوە کوڕێك بوو لەژێر دارێکدا چەندگیاندارو باڵندەیەك دەوریان دابوو .
کوڕەکە پێکەنی پێ ی ووتی:
_من دیکۆنم . تۆش خاتوو ماریت .

She worked busily all morning. At midday, she went back to the house. 'I'll come back this afternoon,' she thought.

Mary ate a lot of lunch and she looked well and happy. Martha saw this and smiled.

After lunch, Mary said, 'Martha, I'd like a spade.'

'Why?' Martha asked.

'I'd like to make a little garden. I want to plant seeds. I want to grow things. How much does a spade cost?'

'Not much,' answered Martha.

'I've got some money,' Mary said.

Martha thought for a minute. 'I know,' she said. 'Why don't you write a letter to Dickon? He can buy you a spade and some seeds. He can bring them to you.'

'That's a good idea!' cried Mary.

So that afternoon she wrote a letter to Dickon. She felt very excited. 'I'm going to meet Dickon!' she thought. 'And I'm going to plant seeds and they'll grow. The secret garden will be green and beautiful again!'

Chapter 7 Dickon

It was sunny all week, and Mary went to the secret garden every day. She loved being outside in the sun and the wind. She didn't look ill now – she looked well and happy. Every day there were more little green plants. She pulled up the grass round the plants. 'I love doing this!' she thought. 'I'm happy here!'

She often talked to Ben Weatherstaff. He was friendlier now, and he told her about the plants in the gardens. One day, Mary was in one of the kitchen gardens. She heard a sound and turned round. There was a boy under a tree and round him there were little birds and animals.

The boy smiled at her. 'I'm Dickon,' he said, 'and you're

تەمەنی دوانزە سالآن دەبو دوو چاوی شینی هەبوو هەروەها زەردەخەنەیەك لەسەر لێوانی بوو . پێ ی وت :_ خاکەنازو تۆوەکانتم دەست کەوت .
_ با دانیشین و سەیریان بکەین. هەردوو منالّەکە لەسەر چیمەنەکە دانیشتن و دیکۆن باسی تۆوەکانیشی بۆکرد . لەناکاو وەستا ووتی :
_گوێم لە بولبوولەکەیە . بانگمان دەکات . لەکوێ یە ؟
_ لەسەر ئەو دارەیە . ئەوە بولبوولی بین ویزەرستافە ، بەلآم منیش دەناسێت .
دیکۆن بە ووریایەوە گوێ بۆ گۆرانی بولبوولەکە گرت . ووتی :
_ بەڵێ . وایە تۆی خۆش دەوێت . ماری لێ پرسی :
_ تۆ لە بالّندەکان تێ دەگەیت کاتێك کە گۆرانی دەڵێن؟
_وابزانم تێ دەگەم . ئەوانیش وانەزانم ! باخچەکەت لە کوێ یە لەگەڵتدا تۆوەکان دەچێنم . ماری هیچی نەگووت . دەم و چاوی سوور هەڵگەرا و پاشان سپی بوو . پاش خولەکێك یان دووان بەهێواشی ووتی :
_ من تۆ ناناسم ، بەلآم نهێنی یەکت پێ دەڵێم ، تکات لێ ئەکەم لای کەس باسی مەکە .
_ هەرگیز نهێنیەکان نادرکێنم .
_ گوی بگرە ! با . . .یەکم دۆزی یەوە ! هی من نی یە . کەس نایەوێت و کەس ناچێتەناوی ، تەنها من نەبێت . دیکۆن بەهێمنی لێ ی پرسی :
_ لەکوێ یە ؟
_ پیشانتی ئەدەم . ماری هەستاو دیکۆن دوای کوت بۆ دیواری باخچەنهێنی یەکە ماری دەستی خستە ناو گژوو گیاکەوە دەرگاکەی لێ بوو .
_ ئەمە، باخچ نهێنی یە . تەنهامن و تۆ دەیزانین .
دیکۆن بۆ ماوەی دوو یان سێ خوولەك قسەی نەکرد . پاشان بەهێمنی ووتی :
_ شوێنێکی سەیرە . بەلآم زۆر جوانە . باخچەکە نووستووە . من هەمیشە ویستومە ئەم شوێنە ببینم .
_هیچ دەزانی لە بارەیەوە ؟
_لەسەر خۆ قسە بکە . نامەوێت کەس گوێی لێمان بێت ... بەڵێ مارسا بۆی باسکردم .
ماری لێ ی پرسی :
_ لەهاویندا گوڵەباخی تێدا دەبێت ؟ یان هەموویان لەناوچوون ؟
_ بەڵێ گوڵەباخی تێدا دەبێت . سەیرکە!

Miss Mary.' He was about twelve years old. He had blue eyes and a friendly smile. 'I've got your spade and seeds,' he said.

'Let's sit down and look at them,' Mary said.

The two children sat down on the grass and Dickon told her about the seeds. Suddenly he stopped. 'I can hear a robin,' he said. 'He's calling to us. Where is he?'

'He's in that tree,' Mary answered. 'He's Ben Weatherstaff's robin, but he knows me too.'

Dickon listened carefully to the robin's song. 'Yes, he does,' he said, 'and he likes you.'

'Do you understand the birds when they sing?' asked Mary.

'*I* think I do. And *they* think I do!' Dickon said. Then he asked, 'Where's your garden? I'll plant the seeds with you.'

Mary said nothing. Her face went red, then white. After a minute or two, she said slowly, 'I don't know you. But I'm going to tell you a secret. Please don't tell anybody.'

'I never tell secrets,' said Dickon.

'Listen!' Mary said quickly. 'I found a garden! It isn't mine. Nobody wants it, nobody goes there – only me.'

'Where is it?' Dickon asked quietly.

'I'll show you,' Mary answered. She got up and he followed her to the secret garden wall. She put her hand under the plants and there was the door. 'This is it,' Mary said. 'It's a secret garden, and only you and I know about it.'

Dickon did not speak for two or three minutes. Then he said quietly, 'It's a strange place. But it's very pretty! The garden's sleeping. I always wanted to see this place,' he said.

'Did you know about it?' asked Mary.

'Speak quietly!' said Dickon. 'We don't want people to hear us. Yes, Martha told me about it.'

'Will there be roses in summer?' Mary asked. 'Or are they all dead?'

'Yes, there'll be roses,' Dickon said. 'Look!'

دیکۆن چووه لای داری گوڵەباخیکەوە چەقۆیەکی لەچاکەتەکەی دەرهێنا چڵێکی لەدارەکە بڕی و پیشانی ماری دا :

_ سەیرکە . ئەم دارەی ئێرە بەتەمەنە ، بەلآم ئەم دارە سەوزو نوێ یە .

_ ئۆو چاکە . ئەمەوێت هەموو شتەکان سەوزو جوان بین!

_ با بەناو باخچەکەدا بگەڕێین و دارە کۆنەکان ببڕین . پاشان دارە نوێ کە دەتوانی گەشە بکات . بۆماوەیەك بەباشی کاریان کرد . دیکۆن ووتی :

_ باخچەکە جوان دەبێت .

سەیری چەند گوڵێکی بچووکی سەوزی کرد لە سەر زەوی و ماری پرسی:

کێ ئەو دارانە لە دەورو بەری ئەو گوڵانە هەڵکەندوە؟

_من هەڵم کەندوو ...ۆر خۆشحاڵ نەبوون ،بۆیە منیش یارمەتیم دان .

_تۆ ڕاستت کردوە . ئێستا بەجوانی گەشەدەکەن .

_ حەزم لە باخەوانی یە . من بەهێزتر دەبم ، ماندوونیم .

_ منیش حەزم لە باخەوانییە .

دیکۆن وەستا وسەیری دەورو پشتی خۆی کرد ووتی :

_ کارێکی زۆر هەد... ...ێرە دا . ماری داوای کرد :

_ جارێکی تر دەگەڕێیتەوە . یارمەتیم بدەیت ؟

_ هەموو ڕۆژێك دێم . ئەم باخچە زیندوو دەکەینەوە و جوانی دەکەین !

ماری پیێ ی ووت :

_ دیکۆن مارسا ئەڵێ کەتۆ جوانیت . بەڵێ تۆ جوانیت . خۆشم دەوێیت . پێشتر هەرگیز خەڵکم خۆش نەوی...ەوە . دیکۆن پێکەنی ووتی :

_ خەڵك وادەزانن ...ن سەیرم ، بەلآم بەڕاستی تۆ سەیریت !

ماری بۆ خولەکێك بێ دەنگ بوو . پاشان لێ ی پرسی :

_ تۆ منت خۆش دەوێت ؟

_ بەڵێ خۆشم دەوێیت و بولبوولەکەش خۆشی دەوێیت . ئێمە زۆرمان خۆش دەوێیت .

بۆماوەی کاتژمێرێکی تر لە باخچەکەدا کاریان کرد . ماری زۆر زۆر هەستی بە دڵخۆشی کرد لەکاتی نان خواردنی نیوەڕۆدا گەڕایەوە بۆخانووەکە . بەلآم دیکۆن لە باخچەکەدا مایەوە .

_ دوای نان خواردنی نیوەڕۆ دەگەڕێمەوە .

He went to a rose-tree and took a knife from his jacket. He cut some wood from the tree and showed it to Mary. 'Look!' he said. 'This is old wood here, but this green wood is new.'

'Oh, good!' cried Mary. 'I want everything to be green and beautiful!'

'Let's go round the garden and cut away the old wood,' said Dickon. 'Then the new wood can grow.'

They worked hard for some time.

'The garden will be fine,' said Dickon. He looked at some little green plants in the ground. 'Who pulled up the grass round those plants?' he asked.

'I did,' said Mary. 'They didn't look very happy, so I helped them.'

'You were right. They'll grow beautifully now.'

'I love gardening,' cried Mary. 'I'm getting stronger and I'm not tired.'

'I love gardening too,' said Dickon. He stopped and looked round him. 'There's a lot more work here,' he said.

'Will you come again and help me?' Mary asked him.

'I'll come every day,' Dickon answered. 'We'll wake up this garden and make it beautiful!'

'Dickon,' said Mary, 'Martha says that you're nice. And you *are* nice. I like you. I never liked people before.'

Dickon laughed. 'People think I'm strange. But you're *really* strange!' he said.

Mary was quiet for a minute. Then she asked, 'Do you like me?'

'Yes, I do,' Dickon answered. 'And the robin likes you too. We like you very much.'

They worked in the garden for another hour. Mary felt very, very happy. At lunchtime; she went back to the house, but Dickon stayed in the garden. 'I'll come back after lunch,' Mary said.

8 (ماری چاوی بەبەڕێز کرافیت دەکەوێت)

مارسا لە ژوورەکەدا بوو کە ماری گەڕایەوە . ماری پێ ی ووت :

_چاوم بەدیکۆن کەووت !

_ئەی خۆشت دەوێت ؟

_پێم وایە . پێم وایە جوانە . مارسا پێکەنی ووتی :

_ئەو جوان نی یە .

_ پێم وایە جوانە . بەخێرای نانی خوارد چونکە دەیوویست بگەڕێتەوە بۆلای دیکۆن ، بەلام مارسا ووتی : _ بەڕێز کرافیت لێرە یە . دەیەوێت چاوی پێت بکەوێت .

دەم و چاوی ماری سپی هەڵگەڕا لە دڵی خۆیدا گووتی :

_ ڕەنگە بەڕێز کرسیت بچێت بۆ ناو باخچە نهێنی یەکە ، ئەزانێت کەمن لەوێ بووم ! لە مارسای پرسی : _ بۆچی ئەیەووێت چاوی پێم بکەووێت ؟ کە سەرەتا هاتم بۆ ئێرە نەیووست چاوی پێم بکەوێت . _ زۆر چاکە ، بەنیازە بەیانی جارێکی تر بڕواتەوە .

پاشان خاتوو میدلۆك هات و ماری برد بۆ ژوورەکەی بەڕێز کرافیت . لەسەر کورسیەك بوو بەرامبەری ئاگرێکی گەورە . ووتی :

_ وەرە بۆ ئێرە [illegible] ی چوو بۆلای . جارێکی تر ناشرین و نابووت دیار بوو ، بەلام بە ووریایی لە مامی ڕوانی پشتی زۆر خراپ نەبوو . بەڕاستی پشت کۆم نەبوو . بەلام زۆر دڵتەنگ دیاربوو . ماری پرسی :

_ ئەوان باشن لەگەڵدا ؟ _ بەڵێ .

_ تۆ زۆر زەعیفی. ماری بەساردی ووتی :

_ قەڵەو تر دە،

_ مامۆستات دەوێ ؟

_ ئۆو. تکات لێ ئەکەم . مامۆستام ناوێت . ئێستا نا ! دەمەوێت لە دەرەوە یاری بکەم ، بەلام حەزم لە شتێکە . ئەتوانم _ ئەتوانم بەشێکی زۆر بچووك لە باخچەکانم هەبێت؟

_ بۆچی ؟

_ ئەمەوێت گوڵەکان بچێنم و شتەکان گەشە بکەن. زۆر دەترسا دەیگووت.

_ ڕەنگە بڵێ نە .

_ باخچەکانت زۆر خۆش دەوێت ؟

_بەڵێ زۆرم خۆش دەوێن .

Chapter 8 Mary Meets Mr Craven

Martha was in the room when Mary got back.

'I met Dickon!' Mary told her.

'And do you like him?' asked Martha.

'I think – I think he's beautiful,' Mary said.

Martha laughed. 'Dickon isn't *beautiful*,' she said.

'*I* think he is,' said Mary.

She ate quickly because she wanted to go back to Dickon. But Martha said, 'Mr Craven's here. He wants to see you.'

Mary's face went white. 'Perhaps Mr Craven will go into the secret garden,' she thought. 'He'll know that I was in there!'

'Why does he want to see me?' she asked. 'He didn't want to see me when I first came here.'

'It's all right,' said Martha. 'He's going away again tomorrow.'

Then Mrs Medlock came in and took Mary to Mr Craven's rooms. He was in a chair by a big fire. 'Come here!' he said.

Mary went to him. She looked ugly and cross again. But she looked at her uncle carefully. His back was not very bad. He was not really a hunchback, but he looked very sad.

'Are they good to you?' he asked her.

'Yes,' she answered.

'You're very thin,' he said.

'I'm getting fatter,' Mary said coldly.

'Do you want a teacher?' Mr Craven asked.

'Oh, please, I don't want a teacher, not now!' cried Mary. 'I want to play outside. But I would like one thing. Can I – can I have a very small part of the gardens?'

'Why?' asked Mr Craven.

'I want to plant seeds and grow things,' Mary answered. She felt very afraid. 'Perhaps he'll say no,' she thought.

'Do you like gardens very much?' Mr Craven said slowly.

'Yes, I do,' said Mary.

بەڕێز کرافیت هەستایە سەر پێ و بەناو ژوورەکەدا هاتووچۆی دەکرد ، ووتی :
_ بەڵێ ئەتوانیت بەشێکی بچووکی باخچەیەك بۆ خۆت بێت . سەوزی بکەرەوەو جوانی بکە ئێستا زور هیلاك دیار بوو پێ ی ووت :
ئێستا برۆ بچکۆل . خواحافیز بەدرێژایی هاوین دوور دەکەوەمەوە .

9 (من کۆلین کرافیتم)

ئەو شەوە باران بە توندی دەباری . ماری لە خەو هەستاو نەیتوانی جارێکی تر بنوێتەوە لە ناکاو لە جێگەی نووستنەکە دا هەستا .
_ ئەوە دەنگەکەیە جارێکی تر !
ژوورەکەی بەجێهێشت و بەناو خانوە تاریکە کەدا ڕۆشت . هەندێ جار دەوەستاو گوێ ی دەگرت . چوو بۆلای دەرگایەك رووناکیەك لە ژێر دەرگاکەدابوو .
_ دەنگەکە لێرە دێت و پێشتر خاتوو میدلۆکم لێرە بینی !
لە سەر خۆ دەرگاکەی کردەوە و ژوورێکی بەدی کرد کە جێگەی نووستنێکی فراوانی تێدا بوو . کورێك لەسەر جێگای نووستنەکە بوو تەمەنی دەساڵ دەبوو . دەم و چاوێکی سپی باریکی هەبوو . هەروەها دوو چاوی گەورەی خۆڵەمێشی . ئەو ماری بەدی نەکرد . ماریش بۆ کاتێکی کورت پێی ڕاما ، گریاو وەستا . جارێکی تر دەستی کردەوە بەگریان . هیلاك و نەخۆش دیاربوو .
ماری چووە ناو ژوورەکەوە . کورەکە ئاورێدایەوە و ماری بینی . لێ پرسی :
_ تۆ کێیت؟
زۆر دەترسا . کچە بچووکەکە وەڵامی دایەوە :
_ من ماری لینۆ بەڕێز کرافیت مامی منە .
_ ئەو باوکی منە ، من کۆلین کرافیتم .
_ باوکی تۆ! دەربارەی تۆ نەم زانیوە !
کۆلین پێ ی ووت :
_ وەرە بۆ ئێرە . ماری چوو و لە نزیکی جێگەی نووستنەکەی وەستا . کۆلین لێ ی پرسی :
_ لە کوێ وە هاتویت ؟
_ ژوورەکەی خۆم . باوك و دایکم مردن و ئێستا من لێرە دەژیم . باسی منیان بۆنەکردیت؟
_ نەخێر . ئەوان ئەزانم کەمن نامەوێت کەس ببینم و حەزناکەم کەسیش من ببینێ .
_ بۆچی نا ؟

Mr Craven got up and walked across the room. 'Yes, you can have a small part of the garden,' he said. 'Make it green and beautiful.' He looked very tired now. 'Go now, child,' he said. 'Goodbye. I'll be away all summer.'

Chapter 9 'I'm Colin Craven'

That night, it rained heavily. Mary woke up and could not sleep again. Suddenly, she sat up in bed. 'It's that sound again!' she thought.

She left her room and walked through the dark house. Sometimes she stopped and listened. She came to a door with a light under it. 'The sound's coming from here,' she thought. 'And I met Mrs Medlock here before!'

Slowly she opened the door. She saw a room with a large bed in it. There was a boy in the bed. He was about ten years old and he had a thin, white face and big, grey eyes. He did not see Mary and she watched him for a short time. He cried and then stopped. Then he cried again. He looked tired and ill.

Mary walked into the room. The boy turned and saw her. 'Who are you?' he asked. He looked very afraid.

'I'm Mary Lennox,' the little girl answered. 'Mr Craven's my uncle.'

'He's my father,' said the boy. 'I'm Colin Craven.'

'Your father!' cried Mary. 'I didn't know about you!'

'Come here,' said Colin. Mary went and stood near his bed. 'Where did you come from?' he asked.

'My room,' said Mary. 'My parents died and I live here now. Didn't they tell you about me?'

'No,' Colin answered. 'They know that I don't want to see people. And I don't like people seeing me.'

'Why not?' asked Mary.

کوڕەکە بۆ خوولەکێك قسەی نەکرد . پاشان ووتی :

_ لە بەر ئەوەی من پشتم کوّم دەبێت کەواتە نامەوێت خەڵك من ببینێت . من نەخۆشم و هەرگیز ئەم ژووره بەجێ ناهێڵم . هیلاکیش دەبم . ماری بە هێمنی ووتی :

_ ئۆ و ئەمە خانوویەکی سەیرە . چاوێکی بە ژوورەکەدا گێرا چەند ووێنەیەك بە دیوارەکەدا بوو. ووێنەك خانمێکی گەنجی پیشاندەدا ، دوو چاوی خۆڵەمێشی گەورەی هەبوو . زەردەخەنەیەکی لە سەر لێو بوو .

_ ئەو خانمە جوانە کێ یە؟

_ ئەوە دایکی منە کەمن لە دایك بووم ئەو مرد . دەڵێن کەمن چاوم لەودەچێ .

_ باوکت دێت چاوی بێت بکەوێت ؟

کوڕەکە بە تووڕەیی یەوە ووتی :

_ هەندێ کات . هەمیشە کەمن نووستووم . نایەوێت چاوی پێم بکەوێت ، دایکمی بیر دەکەوێتەوە پێم وایە ئەو ڕقی لەمنە .

_ ئەو ڕقی لە باخچەکەیە چوونکە لەوێ مرد .

_ باخچەی چی؟

دەست بەجێ مار[illegible]تی :

_ ئۆ _ باخچەیەکی چێشتخانە . باوکت دایخست کاتێك کە دایکت مرد . بە کلیلەکەی فڕێدا . کۆڵین خۆشحاڵ دیاربوو . دەستی کرد بە پرسیار کردن دەربارەی باخچەکە لێ ی پرسی : _ خزمەتکارەکان چی دەڵێن دەربارەی ؟

_ خزمەتکارەکان باسی ناکەن . باوکت نایەوێت ئەوان باسی بکەن .

_ ئەوان بۆ منو دەکەن . یان تووڕە دەبم و کاتێك کە تووڕەم ، نەخۆش دەکەم . کاتێکیش شتێکم بووێت دەستم دەکەوێت . من کوڕی بەڕێز کرافیتم .

وەستا و پاشان بەدڵتەنگی یەوە ووتی :

_ بەلاّم کەس پێ ی وانیە من زۆر بژیم . تۆ پێت وایە زۆر ناژیت ؟

_ بەڵێ من پێم وایە .

_ دەتەووێت بژی ؟

_ نەخێر ، بەلاّم نامەووێت بمرم . کاتێك کەهەست بەنەخۆشی دەکەم ، پشتم بیر دەکەوێتەوە . پاشان دەگریم و دەگریم ، بەلاّم باباسی ئەوە نەکەین . باباسی باخچەکە بکەین . دەمەوێت خزمەتکارەکان کلیلەکە بدۆزنەوە . دەمەوێت بم بەن بۆ ئەوێ .

The boy did not speak for a minute. Then he said, 'Because I'm going to be a hunchback. So I don't want people to see me. I'm ill and I never leave this room. I get too tired.'

'Oh, this is a strange house,' said Mary quietly.

She looked round the room. There were pictures on the walls. One picture showed a young woman with large, grey eyes. There was a happy smile on her face.

'Who's that pretty woman?' Mary asked.

'That's my mother,' Colin said. 'She died when I was born. They say that I've got her eyes.'

'Does your father come and see you?' Mary asked.

'Sometimes. Usually when I'm asleep. He doesn't want to see me. When he sees me, he thinks of my mother. I think he hates me,' the boy said angrily.

'He hates the garden because she died there,' Mary said.

'What garden?' the boy asked.

'Oh – a kitchen garden,' Mary said quickly. 'Your father closed it when your mother died. He threw away the key to the door.'

Colin looked interested. He began to ask questions about the garden. 'What do the servants say about it?' he asked.

'The servants don't talk about it,' said Mary. 'Your father doesn't want them to talk about it.'

'They'll talk to me,' Colin said. 'Or I'll be angry. And when I'm angry, I get ill. When I want something, I get it. I'm Mr Craven's son.' He stopped, then he said sadly, 'But nobody thinks I'm going to live very long.'

'Do *you* think you won't live?' asked Mary.

'Yes,' Colin answered coldly.

'Do you want to live?' asked Mary.

'No,' he answered crossly. 'But I don't want to die. When I feel ill, I think about my back. Then I cry and cry. But let's not talk about it. Let's talk about the garden. I want the servants to find the key. I want them to take me there.'

ماری هاواری کرد.

_ نۆو نا _ نا_ نەومنەکەیت !

_ بۆچی ؟ تۆش دەتەوێت سەیری باخچەکە بکەیت .

_ نامەوێت خەڵکی تر باخچەکە بدۆزێتەوە . ئێمە دەمانەوێت بیدۆزینەوە . پاشان دەبێت باخچەی ئێمە _ باخچە نهێنی یەکەمان . کۆلین تێگەیشت ووتی :

_ نهێنی یەکان جوانن . کورسیەکی پێچکەدار لە ژوورەکەدا بوو . ماری سەیری کردوو بۆخولەکێك بیری کردەوە . پاشان لە سەر خۆ ووتی :

_ رەنگە کوڕێك بدۆزینەوە و بتوانێ پاڵ بە کورسیەکەتەوە بنێ . دەتوانین بچین بۆ باخچەکەو کەس نەزانێت . لە ناکاو ماری وەستا ووتی :

_ خاتوو میدلۆك لیم تورە دەبێ .

_ بۆ چی ؟

_ نەیوویست دەربارەی تۆ بزانم .

_ خاتوو میدلۆك تەنها خزمەتکارێکە . قسەی لەگەڵ دا دەکەم و لێت تورە نابێ . خۆشم دەوێت !

_ هەروەها منیش [illegible]شم دەوێییت .

_ دەمەوێت تۆش ببیت بە نهێنی یەك. تەنها لای مارسا باسی تۆ دەکەم . کاتێك کە بمەوێت چاوم پێت بکەوێت . ئەو پێت دەڵێت .

_ مارسا هیچ دەربارەی تۆ دەزانێ ؟

_بەڵێ .دوومناڵەکەبۆ کاتێکی درێژ تر قسەیان کرد . ماری باسی ژیانی خۆی بۆ کرد لە هندستان و کۆل[illegible] خۆشحاڵ بوو ، بەڵام ماری هەستی بە هیلاك بوون کرد . ماری پیّ ی ووت : _ چاوەکاس دا بخە و من گورانیت بۆ دەڵێم .

دەستی کرد بە ووتنی گۆرانیەکی هندی کۆن . چاوەکانی کۆلین داخرا . لە پێنج خوولەکدا خەوی لێکەوت ماری گەڕایەوە بۆ ژوورەکەی خۆی .

10 (مارسا دەترسێت)

ڕۆژانی دواتر ، ئاو هەوا خراپ بوو ماری نەیدە توانی بچێتە دەرەوە . کەمارسا هاتەژوورەوە ماری ووتی :

_دەربارەی کۆلین دەزانم .مارسا هاواری کرد :

_ نۆو نا! چۆن؟

'Oh, don't – don't – don't do that!' Mary cried.

'Why? You want to see the garden too,' said Colin.

'We don't want other people to find the garden!' Mary cried. '*We* want to find the garden – then it will be *our* garden – our *secret* garden.'

Colin began to understand. 'Secrets are nice,' he said.

There was a wheelchair in the room. Mary looked at it and thought for a minute. Then she said slowly, 'Perhaps we can find a boy, and he can push your wheelchair. We can go to the garden and nobody will know.' She stopped suddenly. 'Mrs Medlock will be angry with me,' she said.

'Why?' asked Colin.

'She didn't want me to know about you.'

'Mrs Medlock is only a servant,' Colin said. 'I'll speak to her and she won't be angry with you. I like you!'

'And I like you,' Mary answered.

'I want you to be a secret too,' said Colin. 'I'll only tell Martha about you. She'll tell you when I want to see you.'

'Does Martha know about you?' asked Mary.

'Yes,' said Colin.

The children talked for a long time. Mary told him about her life in India and Colin was very interested. But he began to look tired.

'Close your eyes and I'll sing to you,' Mary said. She began to sing an old Indian song. Colin's eyes closed, and in five minutes he was asleep. Mary went back to her room.

Chapter 10 Martha is Afraid

The next day, the weather was bad and Mary could not go outside. When Martha came in, Mary said, 'I know about Colin.'

'Oh no!' Martha cried. 'How?'

_ شەو گوێم لەدەنگە دەنگ بوو . بەرەو ژوورەکەی کۆلین ردوای کەوتم .
_ ئۆو ماری . باسی ئەوم بۆ نەکردیت، بەلام ئەوان لە من تورە دەبن . دەرم دەکەن !
_ نا دەرت ناکەن . کۆلین منی خۆش ویست .
_ کۆلین کەسی خۆش ناوێت !
ماری پێ کەنی ووتی :
_ ئەو دەیەوێت بچم بۆلای و هەموو رۆژێك قسەی بۆ بکەم . بەنیاز نی یە بە خاتوو مدیلوك بلێت . دەبێت بە نهێنی ئێمە . کاتێ کە ویستی چاوی بە من بکەوێت بە تۆ دەلێت . بەلام ئەو چی یەتی ؟
_ بەڕاستی کەس نازانێت . دوای ئەوەی بەڕێز کرافیت ژنەکەی مرد نەیوویست منالەکەی ببینێت منالەکەی ناری یان دەڕی ، بەلام پشت کۆم دەبێت .
_ بەڕاستی کۆلین پشتی کۆم دەبێ ؟
_ نەخێر ، بەلام پشتی لاوازە . دوو سال لەمەوبەر دکتۆرێکی لەندەنی هات و چاوی پێ کەوت ووتی :
_ کوڕی خۆم پشتی تۆ هیچی نی یە . برۆ لە دەرەوە یاری بکە . پاشان پشتت بەهێز تر دەبێ... بەلام ئ ، یارمەتی کۆلینی نەدا . ئەو وا دەزانێ پشت کۆمە و وا دەزانێ دەمرێ. ماری لێ پرسی :
_ تۆ پێت وایە دەمرێ ؟
_ نازانم . ئەو هەرگیز ناچێتە دەرەوە و ئەوە بۆ ئەو باش نی یە . کاتێك کە دەیەن بۆ باخچە کە زۆر نەخۆش دەکەوێت .
مارسا ژوورەکە: ێهێشت . بەلام پاش نیو کاتژمێری تر گەڕایەوە بە ماری ووت :
_ کۆلین دەیەوێ چاوی پێت بکەوێت .
_ ئێستا دێم .
لەسەر خۆ بە خانووەکەدا ڕۆشت بەرەو ژوورەکەی کۆلین . کۆلین ووتی :
_ وەرە ژووورەوە . ماری پی ی ووت :
_ کۆلین . مارسا دەترسێت . ئەلێت ئەوان دەری دەکەن . بەلام باسی تۆی بۆ نەکردووم !
_ بیهێنە بۆ ئێرە .
ماری مارسای دۆزییەوە و بردی بۆ ژوورەکەی کۆلین . کۆلین پێ ی ووت :
_ئەوان تۆ دەر ناکەن . چوونکە من نامەوێت تۆ بڕۆیت ....

'I heard sounds in the night. I followed them to Colin's room'

'Oh Mary,' cried Martha. 'I didn't tell you about him, but they'll be angry with me. They'll send me away!'

'No, they won't,' said Mary. 'Colin liked me.'

'Colin doesn't like anybody!' Martha cried.

Mary laughed. 'He wants me to come and talk to him every day. He's not going to tell Mrs Medlock. It will be our secret. He'll tell you when he wants to see me. But what's wrong with him?' she asked.

'Nobody really knows,' said Martha. 'After his wife died, Mr Craven didn't want to see the baby. He said, "The child won't live. Or he'll live, but he'll be a hunchback."'

'Is Colin really going to be a hunchback?' Mary said.

'No, he isn't,' Martha answered. 'But his back's weak. A London doctor came and saw him two years ago. I was in the room when he saw Colin. He said, "My boy, there's nothing wrong with your back. Go and play outside. Then your back will get strong." But it didn't help Colin. He thinks he's a hunchback. And he thinks he's going to die.'

'Do *you* think he'll die?' asked Mary.

'I don't know. He never goes out and that's not good for him. When they took him into the garden, he got very ill,' Martha answered slowly.

She left the room, but she came back half an hour later. 'Colin wants to see you,' she said.

'I'll come now!' said Mary. She walked quietly through the house to Colin's room.

'Come in,' said Colin.

'Colin,' said Mary, 'Martha's afraid. She says they'll send her away. But *she* didn't tell me about you!'

'Bring her here,' said Colin.

Mary found Martha and brought her to Colin's room.

'They won't send you away because *I* don't want you to go.

هەروەها من کوڕی بەڕێز کرافیتم . بۆیە مەترسە . ئێستا بڕۆ !
_ بەڵێ گەورەم . مارسا ژوورەکەی بەجێهێشت . ماری بۆ خولەکێك هیچی نەووت . پاشان گووتی : _ تۆ لەگەڵ خەڵك ڕوو خۆش نیت ! تۆ زۆر جیاوازیت لە دیکۆن .
_ دیکۆن کێ یە ؟
_ برای مارسا . دوانزەساڵ دەبێت . بەزۆری دەچێتە دەرەوە بۆ سەر زەلکاوەکە . لەوێ قسە بۆ گیاندارەکان و باڵندەکان دەکات .
کۆلین بە دڵتەنگی یەوە ووتی : _ ناتوانم بچم بۆ سەر زەلکاوەکە .
_ بۆچی نا ؟
_ لەبەر ئەوەی نەخۆشم . دەمرم .
_ کێ وادەڵێت ؟
_ هەموو کەسێك . خزمەتکارەکان و دکتۆرەکەم .
_ ئەو دکتۆرەی لەندەن ؟
_ نەخێر . دکتۆرەکەم لە نزیك ئێرە دەژی .
_ من دکتۆرەکەی لەندەنم خۆش دەوێت . مارسا باسی کرد بۆم . ئەو پێ ی وانیە تۆ بمریت . _ باوک ەزانێ ، دەیەوێت من بمرم .
_ ئۆ نەخێر . ئەو نایەوێت بمریت . بەڵام باباسی ئەوە نەکەین . باباسی شتی جوان بکەین . هەردوو منداڵەکە باسی دیکۆن و باخچەنهێنی یەکە و بولبوولەکەی بێن ویزەر ستافیان کرد . لەناکاو خاتوو میدلۆك و دکتۆرەکەی هاتنە ژوورەوە . خاتو میدلۆك هاواری بەسەر ماری دا کرد :
_ چی دەکەیت ! ' ' دکتۆرەکەش هاواری کرد :
_ ئەمە چی یە : بەڵام کۆلین لێیان نەترسا ووتی :
_ بێ گومان من باشم . ئەمە ماری لینۆکسە . کەس باسی منی بۆ نەکردووە . خۆی منی دۆزییەوە . دەمەوێت هەموو ڕۆژێك بێت و چاوی پێم بکەوێت .
دکتۆرەکە پێ ی ووت : _ کۆلین من پێم وانیە ئەمە بۆ تۆ باش بێت .
_ بەڵێ . هەست ئەکەم باشترم کە ماری لێرەیە .
دکتۆرەکە بە ووریاییەوە سەیری کوڕەکەی کرد ، ووتی :
_ زۆر چاکە ، بەڵام زۆریش قسە مەکە . هیلاك دەبیت ! لەگەڵ خاتوو میدلۆك ژوورەکەیان بەجێهێشت .

And *I'm* Mr Craven's son. So don't be afraid. Now go away!' Colin said.

'Yes, sir,' said Martha and she left the room.

Mary said nothing for a minute. Then she said, 'You're not very nice to people! You're very different from Dickon.'

'Who's Dickon?' asked Colin.

'Martha's brother,' Mary said. 'He's twelve. He goes out on the moor a lot. He talks to the animals and birds there.'

'I can't go on the moor,' said Colin sadly.

'Why not?' asked Mary.

'Because I'm too ill. I'm going to die.'

'Who says that?' Mary asked.

'Everybody. The servants, my doctor.'

'Is that the doctor from London?'

'No, *my* doctor. He lives near here.'

'*I* like the doctor from London,' said Mary. 'Martha told me about him. He doesn't think you're going to die.'

'My father does,' said Colin. 'He wants me to die.'

'Oh no, he doesn't,' said Mary. 'But let's not talk about that. Let's talk about nice things.'

So the two children talked about Dickon and the secret garden and Ben Weatherstaff's robin. Suddenly, Mrs Medlock and Colin's doctor walked into the room.

'What are you doing here?' cried Mrs Medlock to Mary.

And the doctor cried, 'What's this? Are you all right, Colin?'

But Colin wasn't afraid of them. 'Of course I'm all right,' he said. 'This is Mary Lennox. Nobody told her about me. She found me. I want her to come and see me every day.'

'Colin, I don't think this is good for you,' the doctor said.

'Yes, it is,' said Colin. 'I feel better when Mary's here.'

The doctor looked carefully at the boy. 'All right, but don't talk for too long, or you'll get tired!' he said. And he left the room with Mrs Medlock.

11 (من دەمرم)

ئەو هەفتەیە هەمووی باران بوو . مارینەیتوانی بچێتە دەرەوە ، بۆیە هەموو ڕۆژێك چاوی بە کۆلین دەکەوت باسی زۆر شتیان دەکرد، بەلآم ماری باسی باخچە نهێنی یەکەی بۆ کۆلین نەکرد . لە دڵی خۆیدا گووتی :

_ کاتێك پێ ی دەڵێم کەباشتر ناسیم . پاشان ڕۆژێك پێی ووت:

_من ئەزانم تۆ حەزناکەیت چاوت بەخەڵك بکەوێت ، بەلآم حەزدەکەیت چاوت بە دیکۆن بکەوێت ؟ _ ئۆو بەڵێ ! ڕۆژی دواتر ماری زوو لە خەوهەستا . جارێکی تر ئاسمان شین بوو ، ڕۆژێکی جوان بوو ڕای کرد بۆ دەرەوە بۆ باخچە نهێنی یەکە . دیکۆن پێش ئەو لە وێ بوو ماری هاواری کرە : _ تۆ زوو لێرەیت !

دیکۆن پێ کەنی ووتی : _من پێش خۆرەکە لە خەو هەڵدەستم .

پاش هەفتەیەکی باراناوی ، باخچەکە زۆر سەوز بوو . منالەکان بەناو باخچەکەدا ڕایان کردو سەیری ڕووەك و گوڵەکانیان کرد . لەناکاو دیکۆن ووتی :

_ سەیرکە ، بولبوولەکە لەوێ یە !

لەسەر چیمەنەکە دانیشت و سەیریان کرد . دارێکی زۆر بەتەمەن لە باخچەکەدا بوو . لە دارەکانی تر گەور ـ ر بوو . بولبوولەکە هەڵفڕی یە سەر دارەکەو دەستی کرد بەگۆرانی گووتن . دەستبەجێ ماری بە بیریدا هات :

_ ئەوە دارەکەیە ! تۆ پێت وایە خاتوو کرافیت لە سەر ئەو دارە کەوتووەتە خوارەوە ؟

_ بەڵێ .هەر دوو منالەکە بۆ چەند کاتێك بێ دەنگ بوون . ماری یەکسەر لێ پرسی :

_تۆ لەبارەی کۆلینەوە دەزانیت ؟

_ بۆچی ؟ تۆ چ ـ انیت لە بارەیەوە ؟

_من و کۆلین هاوڕێین . ئەو منی خۆش دەوێت .

_ بەڵێ لە بارەی کۆلین دەزانم . پشت کۆمە .

_ وانی یە ، بەلآم ئەو وادەزانێ پشت کۆم دەبێ . زۆر نیگەرانی یەتی . هەرگیز ناچێتەدەرەوە بەڵی . منیش پێم وایە . باسی باخچەکەمانی بۆ دەکەم . وابزا نمبەدەرەوە.

_ ئەزانم . سەیری باخچەکە بکە ماری . سەوزتر دەبێ . ماری لەسەر خۆ چاوی بە باخچەکەدا گێرا ووتی : _ تۆ ڕاست دەکەیت . جوانە . بیر لە چی دەکەیتەوە ؟

_ بیرلەوە دەکەمەوە حەزدەکەم چاوم بە کۆلین بکەوێت . پاشان دەتوانین بیهێنین بۆ ئێرە پێم وایە لێرە هەست بەباشتر بوون ئەکات .

Chapter 11 'I'm Going to Die!'

It rained all week. Mary couldn't go outside, so she saw Colin every day. They talked about many things. But Mary didn't tell Colin about the secret garden. 'I'll tell him when I know him better,' she thought. Then one day she said to him, 'I know you don't like meeting people. But would you like to meet Dickon?'

'Oh yes!' cried Colin.

The next day Mary woke early. The sky was blue again and it was a beautiful day. She ran outside, to the secret garden.

Dickon was there before her. 'You're here early!' Mary cried.

Dickon laughed. 'I got up before the sun,' he said.

After a week of rain, the garden was very green. The children ran round the garden and looked at the new plants and flowers. Suddenly, Dickon said, 'Look, there's the robin!'

They sat on the grass and watched him. There was a very old tree in the garden. It was bigger than the other trees. The robin flew to the tree and started to sing. 'That's the tree!' Mary thought suddenly. 'Do you think Mrs Craven fell from that tree?' she asked.

'Yes,' said Dickon. The two children were quiet for a time.

'Do you know about Colin?' Mary suddenly asked.

'Why? What do *you* know about him?' asked Dickon.

'Colin and I are friends,' Mary said. 'He likes me.'

'Yes, I know about Colin,' Dickon said. 'He's a hunchback.'

'He isn't,' said Mary. 'But he thinks he's *going* to be a hunchback. It's very sad. He never goes out.'

'I know,' said Dickon. 'Look round the garden, Mary. It's getting greener and greener.'

Mary looked round slowly. 'You're right!' she said. It's beautiful. What are you thinking?'

'I'm thinking I'd like to meet Colin. Then we can bring him here. I think he'll feel better here.'

_ بەڵێ . منیش پێم وایە . باسی باخچەکەمانی بۆدەکەم . وابزانم بەکەس نائێت . بە درێژایی ئەو بەیانیە هەردوو منداڵەکە لە باخچەکەدا کاریان کرد . پاشان ماری گەڕایەوە بۆ خانووەکە بۆ نان خواردنی نیوەڕۆ . مارسا پێ ی ووت :

_ کۆلین دەیەوێت چاوی پێت بکەوێت .

_ دوایی ئەم پاش نیوەڕۆیە دەیبینم .

_ لێت تووڕە دەبێ . بەڵام ماری ڕای کرد بۆ دەرەوە هاواری کرد :

_ دیکۆن چاوەڕوانم دەکات .

ئێوارە زووبوو کە ماری گەڕایەوە بۆ ژوورەوە . مارسا دڵخۆش دیارنەبوو پێ ی ووت :

_ کۆلین زۆر تووڕەیە چوونکە تۆ نەچوویت چاوت پێی بکەوێت .

ماری هەستی بەتووڕە بوون کرد .کۆلینی خۆش دەویست ، بەڵام وەکو باخچەکە یان دیکۆن گرنگ نەبوو . بەڵام چوو بۆ بینینی . کۆلین لەجێگەی نووستنەکەدا بوو لێ ی پرسی : _ بۆچی نەهاتیت ؟ بەساردیەوە ماری ووتی :

_ لە باخچەکەدابووم لەگەڵ دیکۆن . کۆلین بە تووڕیەوە ووتی :

_ ئەو کوڕە نایەتەوە بۆ ئێرە جارێکی تر .

_ کەواتە منیش ێکی تر نایمەوە بۆ ئێرە !

_ ئۆو . باشە وەرەوە .

_ نەخێر نایەمەوە !

_ تۆ کچێکی بێ بەزەییت ! من نەخۆشم دەمرم !

_ نەخێر تۆ نامریت ! کۆلین هەستا کە گوێ ی لەوە بوو هاواری کرد

_ تۆ دەزانیت ە

_ نەخێر تۆ کوڕێـی گەمژەیت . کۆلین کتێبێکی تێ گرت و هاواری کرد .

_ بچۆرە دەرەوە لێرە! ئێستا بەڕاستی ماری هەستی بە تووڕەبوون کرد .

_ ئێستا ئەڕۆم ناگەرێمەوە .

ڕای کردە دەرەوەی ژوورەکە . کە گەڕایەوە بۆ ژوورەکەی خۆی لەسەر مێزەکە چەند کتێبێکی دۆزییەوە . لەبەرێز کرافیتەوە بوو . چەند کتێبێکی وێنەو دوو کتێب دەربارەی باخچەبوون . _ ئەوە دڵسۆزی بەڕێز کرافیتە. منی بیر کەوتووەتەوە .

دەست بەجێ هەستی بەدڵخۆشی کرد . پاشان کۆلینی وەبیر هاتەوە : ووتی :

_ ئەو وا دەزانی پشت کۆم دەبێ . زۆر نیگەرانە . ڕەنگە سبەینێ بچم و بیبینم.

'Yes!' cried Mary. 'I think he will too. I'll tell him about our garden. I don't think he'll tell anybody.'

The two children worked in the garden all morning. Then Mary went into the house for lunch.

'Colin wants to see you,' Martha told her.

'I'll see him later this afternoon,' answered Mary.

'He'll be angry with you,' Martha said.

But Mary ran outside. 'Dickon's waiting for me,' she cried.

It was early evening when she came back inside. Martha did not look happy. 'Colin's very angry because you didn't go to see him,' she said.

Mary felt cross. She liked Colin, but he was not as important as the garden or Dickon. But she went to see him.

He was in bed. 'Why didn't you come?' he asked.

'I was in the garden with Dickon,' Mary said coldly.

'That boy isn't going to come here again,' Colin said angrily.

'Then I won't come here again!' Mary cried.

'Oh yes, you will!'

'No, I won't!'

'You unkind girl! I'm ill and I'm going to die!'

'No, you're not!' cried Mary.

Colin sat up when he heard that. 'You know I am!' he cried.

'No you're not, you stupid boy!' shouted Mary.

Colin threw a book at her. 'Get out of here!' he cried.

Now Mary felt really angry. 'I'm going and I'm not coming back!' she cried.

She ran out of the room. When she got back to her bedroom, she found some books on the table. They were from Mr Craven. There were some picture books and two books about gardens.

'That's kind of Mr Craven,' she thought. 'He remembered me.' She suddenly felt happy. Then she remembered Colin. 'He thinks he's going to be a hunchback,' she thought. 'He's very unhappy. Perhaps I *will* go and see him tomorrow.'

The two children worked in the garden all morning.

ماری زۆر هیلاك بوو . بۆیە زوو چوو بۆ نووستن ، بەڵام لە نیوە شەو دا لەخەوهستا ووتی:
_ ئەو دەنگە دەنگە چی یە ؟ پاشان تێ گەشت :
_ ئەوە کۆلینە بەڕاستی بە دەنگی بەرز دەگری . ماری هەستی بە تووڕە بوون کرد لە دڵی خۆیدا گووتی : _ کەس ناتوانێت بیوەستێنێ ؟ مارسا هاتە ژوورەکەیەوە هاواری کرد .
_ نۆو ماری ئەوە کۆلینە کەس ناتوانێت هیچی لەگەڵدا بکات . تۆی خۆش دەوێ ئەتوانیت بێت قسەی لەگەڵدا بکەیت؟
ماری ڕای کرد بۆ ژوورەکەی کۆلین . دەرگاکەی کردەوە و ڕای کرد بۆلای جێگەی نوستنەکە . هاواری کرد
_ بۆستە ! ڕقم لێتە! بۆچی نامریت ؟ تۆ شتێکی گەمژەیت !
_ ناتوانم بووەستم ! ناتوانم !
ماری هاواری کرد :
_ بەڵێ ناتوانیت بووەستیت .
_ من پشت کۆم دەردەچم . من دەزانم هەست بە پشتم دەکەم و جیاوازە .
_ گەمژە مەبە ! پشانمی بدە .
_ زۆر چاکە دەبینێ . !
پشتی پیشانی ماری دا . کچەکە بەووریایەوە سەیری کرد . پشتی زەعیف و لاواز بوو ، بەڵام هیچ نەبوو . ماری بەدەنگێکی بەرز ووتی :
_ تۆ پشت کۆم نابیت . پشتی تۆ هەروەك پشتی من باشە. کۆلین بە لاوازییەوە پێکەنی.
_ بەڕاست ؟ بەڕاست زۆر باشە ؟
بەڵێ کۆلین رووی کردە مارسا لێ ی پرسی :
_ تۆ پێت وایە _ بژیم ؟
_ بەڵێ . بەڵام پێویستە بچیتە دەرەوە و ڕابکەیت و یاری بکەیت ، کۆلین . پاشان باش دەبیت. کورەکە بەهێمنی یەوە ووتی :
_ کەواتە لەگەڵ ماری دەچمە دەرەوە . یەکسەر هەستی بەخۆشحاڵی کرد .
_من زۆر باشم ! من زۆر باشم ! ماری پێ ووت:
_ ئێستا بنوو . حەزدەکەیت گۆرانیت بۆ بڵێم .
بەڵێ .
ماری دەستی گرت و گۆرانی بۆ گووت . کۆلین نووست .

She was tired, so she went to bed early. But in the middle of the night, she woke up. 'What's that noise?' she thought. Then she understood. 'It's Colin. He's crying really loudly.' She felt angry. 'Can't somebody stop him?' she thought.

Martha came into her room. 'Oh Mary!' she cried. 'It's Colin. Nobody can do anything with him. He likes you. Can you come and talk to him?'

Mary ran to Colin's room. She opened the door and ran to the bed. 'Stop it!' she shouted. 'I hate you! Everybody hates you! Why don't you die, you stupid thing!'

'I can't stop!' Colin cried. 'I can't!'

'Yes, you can,' shouted Mary.

'I'm going to be a hunchback!' Colin cried. 'I know I am! I felt my back and it's different.'

'Don't be stupid! Show it to me.'

'All right. You'll see!' Colin cried. He showed Mary his back. The girl looked at it carefully. His back was thin and weak but there was nothing wrong with it.

'You're not going to be a hunchback,' said Mary loudly. 'Your back is as good as mine.'

Colin smiled weakly. 'Really? Is it really all right?'

'Yes!'

Colin turned to Martha. 'Do you think I'll live?' he asked.

'Yes!' said Martha. 'But you have to go outside. You have to run and play, Colin. Then you'll be fine.'

'Then I'll go with Mary,' the boy said quietly. He felt happy suddenly. 'I'm all right!' he thought. 'I'm all right!'

'Now sleep,' said Mary. 'Would you like me to sing to you?'

'Yes,' he said.

Mary took his hand and sang to him. Colin slept.

12 (ماری نهێنی یەکە بە کۆلین دەڵێت)

سبەی بەیانی کەماری لە خەوو هەستا ڕۆژێکی خۆش بوو . وویستی بچێتە دەرەوە ، بەلام چوو بۆ ژوورەکەی کۆلین . ووتی :

_ هاتیت !

کۆلین زۆر هیلاك دیاربوو.ماری دانیشت و هەردوکیان باسی دیکۆن و گیاندارو باڵندەکانیان کرد.کۆلین لێی پرسی :-

_بەراستی دیکۆن دەتوانێ لەگەڵ گیاندارەکاندا قسە بکات.

_پێم وایە دەتوانێ.ئەو دەڵێ هەموکەس دەتوانێ بەلام پێویستە سەرەتا ببێت بە هاوڕێ لەگەڵ گیاندارەکاندا.

_حەز دەکەم هاوڕێم هەبێت،بەلام خەلکم خۆش ناوێت.

_تۆ منت خۆش ناوێت؟

_بەڵێ خۆشم ناوێت.

بێن و بێزەر ستاف ئەڵێ کە من و ئەو لەیەك دەچین ،ئێمە زۆر لەگەڵ خەلکیدا روخۆش نین،ڕەنگە تۆش وابیت.ماری بۆ خولەکێك بیری کردەوە ووتی:-

_ئێستا من روخۆ؛ ێ.م.کۆلین بە هێمنیەوە ووتی:-

_ماری من دوێنێ زۆر بێ بەزەی بووم لەگەڵ دیکۆن و داوای لێبوردن ئەکەم ڕقم لێی بوو لەبەر ئەوەی تۆ خۆشت ویست .بەلام من هەلە بووم ،دەمەوێ چاوم پێی بکەوێت .

_باشە،لەبەر ئەوەی ئەو دەیەوێت چاوی بە تۆ بکەوێت ، ڕەنگە بتوانێ بێت و سبەینێ چاوی پێت بکەوێت. ماری دەستی کۆلینی گرت و لە سەرخۆ پێ ووت : _

_ کۆلین بەنیاز؛ ۰ ‌نی یەکت پێ بلێم . تکایە بەکەس مەڵێ .

_ نا نا ، بەکەس ـالێم . ماری بەهێمنی ووتی :

_ گوێ بگرە . دەرگای باخچەنهێنی یەکەم دۆزی یەوە _ هەروەها کلیلەکەشم دۆزیەوە .

_ ئۆو ماری ! ئەتوانم بیبینم ؟ دەمبەیت بۆ ئەوێ ؟

_ بەڵێ . دیکۆن پاڵ بەکورسیە کەتەوە دەنێت .

ماری بۆ کاتێکی درێژ باسی باخچە هنهێنی یەکەی بۆ کرد . دوای ئەو ڕۆژە دکتۆرەکەی کۆلین لەگەڵ خاتوو میدلۆکدا سەردانیان کرد . پێ ی ووت :

_ تۆ دوێنێ شەو نەخۆش بوویت کوڕی خۆم .

_ بەڵێ ، بەلام ئێستا باشترم . بەنیازم بچم بۆ دەرەوە و باخچەکان ببینم .

Chapter 12 Mary Tells Colin the Secret

It was a lovely day when Mary woke the next morning. She wanted to go outside, but she went to Colin's room.

'You came!' he cried. He looked very tired. Mary sat down and they talked about Dickon and his animals and birds.

'Can Dickon really talk to animals?' Colin asked.

'*I* think he can,' Mary answered. 'He says everybody can. But you have to be friends with the animals first.'

'I'd like to have friends,' Colin said sadly. 'But I don't like people.'

'Don't you like me?' Mary asked him.

'Yes, I do,' Colin answered.

'Ben Weatherstaff says that he and I are the same. We're not very nice to people. Perhaps you're the same,' said Mary. She thought for a minute. 'But I think I'm nicer now.'

'Mary,' Colin said quietly, 'I was unkind about Dickon yesterday and I'm sorry. I hated him because you liked him. But I was wrong. I want to meet him.'

'Good,' Mary answered, 'because he wants to meet you. Perhaps he can come and see you tomorrow.' She took Colin's hands. 'Colin,' she said slowly, 'I'm going to tell you a secret. Please don't tell anybody.'

'No, no, I won't,' Colin answered.

'Listen. I found the door to the secret garden – and I found the key too,' Mary said quietly.

'Oh Mary! Can I see it? Will you take me there?'

'Yes,' answered Mary. 'And Dickon will push your wheelchair.' She talked to him about the secret garden for a long time.

Later that day, Colin's doctor visited him with Mrs Medlock. 'So you were ill last night, my boy,' he said.

'Yes, but I'm better now,' Colin answered. 'I'm going to go outside and see the gardens.'

دکتۆرەکە دڵخۆش دیار نەبوو ووتی :
_ ووریابە .
_ ماری بەنیازە لەگەڵمدا بێت و دیکۆن پاڵ بە کورسیە پێچکەدارە کەمەوە دەنێت .
_ ئۆو دیکۆن . لەگەڵ دیکۆندا باش بە . لەگەڵ خاتوو میدلۆك ژوورەکەی بە جێ هێشت .
خاتوو میدلۆك بە دکتۆرەکەی ووت:
_ (سۆزان ساوەربی) م بینی . دایکی مارسا هەفتەی ڕابردوو . باسی ماری و کۆلینم بۆ کرد و سۆزان ووتی : _ مناڵەکان پێویستە لەگەڵ مناڵەکانی تر دابن . ماری بۆ کۆلین باش دەبێ . ڕەنگە ڕاست بکات .
_ بەڵێ ،ڕەنگە ڕاست بکات . ئەو شەوە کۆلین بەباشی نووست . سبەی بەیانی ماری ڕایکرد بۆ ژوورەکە بە سەر سوڕمانەوە هاواری کرد :
_ دیکۆن دێت !
دەرگاکە کرایەوە و دیکۆن هاتە ژوورەوە باڵندەیەك لەسەر قۆڵی بوو . کۆلین دەمی داچەقاند: ئەوە لەسەر قۆڵی من دادەنیشێت ؟ دیکۆن پێکەنی ووتی :
_ تۆ پێویستە ببیت بەهاوڕی لەگەڵیدا . هەردوو کوڕەکە بە درێژایی ئەو بەیانییە قسەیان کرد. سەیری وێنەی ڕووەك و گوڵەکانیان کرد. دیکۆن ووتی:
_ئەم گوڵانەلە باخچە نهێنی یەکەدان. ئەمانەش .
_ بەنیازم بیان بینم . دیکۆن پێکەنی .

13 (کۆلین باخچە نهێنی یەکە دەبینێ)

ڕۆژی دوای تر خۆر هەتاو بوو ، گەرم بوو . کۆلین قسەی بۆ خاتوو میدلۆك کرد :
_ من دەچمە دەر نامەێت کەس لە باخچەکاندا ببینم .
_ بەڵێ گەورەم .
خزمەتکارێك کۆلینی برد بۆ قاتی خوارەوە و لەسەر کورسیە پێچکە دارەکەی داینا لە دەرەوەی خانوەکە .
کۆلین پێ ی ووت:
_ئێستا دەتوانیت بڕۆیت .
خزمەتکارەکە گەڕایەوە بۆ ژوورەوە . دیکۆن پاڵی بە کورسیەکەوە ناو ماری بە دوایاندا ڕۆشت . کەسیان لە باخچەکاندا نەدی . بەڵام پێش ئەوەی بچن بۆ ناو باخچە نهێنیی یەکە ، ماوەیەکی زۆر پیاسەیان کرد . ماری ووتی :

The doctor did not look happy. 'Be careful,' he said.

'Mary's going to come with me,' said Colin. 'And Dickon will push my wheelchair.'

'Oh, Dickon!' said the doctor. 'You'll be all right with Dickon.'

He left the room with Mrs Medlock. 'I saw Susan Sowerby, Dickon's mother, last week,' Mrs Medlock said. 'I told her about Mary and Colin. Susan said, "Children have to be with other children. Mary will be good for Colin." Perhaps she's right.'

'Yes, perhaps she is right,' said the doctor.

Colin slept well that night. The next morning Mary ran into the room. 'Dickon's coming!' she cried excitedly.

The door opened and Dickon came in. There was a bird on his arm. Colin's mouth fell open.

'Will it sit on my arm?' cried Colin.

Dickon laughed. 'You have to be friends with it,' he said.

The two boys talked all morning. They looked at pictures of plants and flowers.

'These flowers are in the secret garden,' Dickon said. 'And these.'

'I'm going to see them!' cried Colin. Dickon smiled.

Chapter 13 Colin Sees the Secret Garden

The next day was sunny and warm. Colin spoke to Mrs Medlock. 'I'm going outside. I don't want to see anybody in the gardens.'

'Yes, sir,' Mrs Medlock answered.

A servant carried Colin downstairs and put him in his wheelchair outside the house.

'You can go now,' Colin said.

The servant went back inside. Dickon pushed Colin's wheelchair, and Mary walked next to them. They saw nobody in the gardens. But they walked round for a long time before they went into the secret garden.

_ ئەمە _ ئەمە دەرگاکەیە ! دیکۆن بە خێرایی پاڵ بە کورسیەکەوە بنێ بۆ ژوورەوە !
لە ناو باخچەکەدا کۆلین چاوی گێڕاو بۆ چەند خولەکێك هیچی نە گووت .
ئێستا هەموو شتەکان سەوزن و لەهەموو لایەکیەوە گوڵی لێ بوو . خۆرەکە لەسەر دەم و
چاوە باریکەکەی کۆلین زۆر گەرم بوو . هاواری کرد :
_ ئۆو . جوانە ! باشتر دەبم ! ئەو پاش نیوەڕۆیە کۆلین پێ کەنی و قسەی کرد . هەستی
بە باشتر بوون دەکرد . دیکۆن و ماری بە خاکەنازەکانیان کاریان دەکرد و کۆلین لە
ژێرداریکی میوەدا دانیشت بوو لەسەر کورسیە پێچەکەدارەکەی . لەناکاو کۆلین ووتی :
_ئەو دارەی ئەوێ زۆر داریکی بەتەمەنە .
دیکۆن بەهێمنی یەوە ووتی :
_ بەڵێ . نەیوویست باسی بکات . لەناکاو بولبولەکە هەڵفڕی بۆ ناو باخچەکە . دیکۆن
هاواری کرد :
_ سەیرکەن بولبولەکە لەوێیە.
_ لەکوێ کۆلین سەری هەڵبڕی و باڵندەکەی بەدی کرد. پاشان دەستی کرد بە پێکەنین
درەختەکەی لەبیر چوەوە. ماری سەیری بولبولەکەی کردو بیری کەوتەوە:
_جادوو لەم باخـ ـەدا هەیە . ئەزانم لێ یەتی . جادووەکە بولبولەکەی نارد . کۆلین
ئێستا بیرلە دارەکە ناکاتەوە . کۆلین ووتی :
_ بەنیازم هەموو ڕۆژێك بێم بۆ ئێرە .
دیکۆن ووتی :
_ بەڵێ ، تۆ قاچت هەیە ، پێویستە بە هێز تریان بکەیت . کۆلین پێکەنی ، ماری
بیریکردەوە :
_ پێم وایە دیکون جادوو دەکات . بەنیازم جادوو لە کۆلین بکات و کۆلین باشتر دەبێت .
نزیکی ئێوارە بوو باخچەکە هێمن و بێ دەنگ بوو لە ناکاو کۆلین هاواری کرد :
_ ئەو پیاوە کێ یە ؟
ماری و دیکۆن ئاوڕیان دایەوە بین ویزەر ستافی لێ بوو . سەریان لەسەر دیوارەکەوە بەدی
کرد پیاوە پیرەکە زۆر تورە دیار بوو. نەیتوانی کۆلین و دیکۆن بەدی بکات ، تەنها ماری .
قیژاندی: _ چۆن هاتیتە ناو باخچەکەوە ، تۆ کچێکی خراپی ؟
_ بولبولەکە دەرگاکەی پیشاندام . کۆلین بە دیکۆنی ووت :
_ بم بە بۆ ئەوێ .

'This – this is the door! Push the wheelchair inside quickly, Dickon!' Mary cried.

Inside the garden, Colin looked round and said nothing for some minutes. Everything was green now and there were flowers everywhere. The sun was warm on Colin's thin face. 'Oh,' he cried, 'it's beautiful! I'm going to get well!'

That afternoon, Colin laughed and talked. He began to feel better. Dickon and Mary worked with their spades, and Colin sat under a fruit tree in his wheelchair.

'That's a very old tree over there,' Colin said suddenly.

'Yes,' said Dickon quietly. He did not want to talk about it. Suddenly the robin flew into the garden. 'Look, there's the robin!' Dickon cried.

'Where?' asked Colin. He looked up and saw the little bird. Then he laughed and forgot about the tree.

Mary looked at the robin and thought, 'There's magic in this garden. I know there is. The magic sent the robin. Colin won't think about the tree now.'

'I'm going to come here every day,' Colin said.

'Yes,' said Dickon. 'In a short time, you'll walk and use a spade too.'

'Walk!' said Colin. 'Use a spade! Will I?'

'Yes,' said Dickon. 'You've got legs. You have to make them strong.'

Colin smiled. Mary thought, 'I think Dickon makes magic. He's going to make magic for Colin, and Colin will get better.'

It was nearly evening and the garden was very quiet. Suddenly Colin cried, 'Who's that man?'

Mary and Dickon turned round and there was Ben Weatherstaff. They could see his head over the top of the wall. The old man looked very angry. He could not see Colin and Dickon, only Mary.

'How did you get into the garden, you bad girl?' he shouted.

'The robin showed me the door,' Mary answered.

'Take me there,' Colin said to Dickon.

دیکۆن کورسیه پێچکه دارەکەی نزیکتر خستەوە لە بێن . کاتێک کەبێن کۆلینی بینی دەمی کرایەوە . کۆلین لێ ی پرسی :
_ من دەناسیت ؟ بێن بە هواشی وەڵامی دایەوە :
_ بەڵێ تۆ کوڕی بەڕێز (کرافیت) یت ، چۆن هاتیتە ئێرە ؟ تۆ پشت کۆمیت !
کۆلین بەدەنگێکی بەرز ووتی : _ من پشت کۆم نیم ! ماری قیژاندی :
_ نەخێر ئەو پشت کۆم نی یە . من پشتی ئەوم بینی و زۆر باشە .
کۆلین بە دیکۆنی ووت :
_ یارمەتیم بدە ئەمەوێت هەستم . دیکۆن قۆڵی گرت و کوڕەکە لەسەر خۆ هەستایە سەرپێ . زەعیف دیاربوو ، بەڵام زۆر درێژ ووتی :
_ ئێستا _ سەیرم بکە بێن ! من پشت کۆمم ؟
بۆ خولەکێك بێن نەیتوانی قسە بکات پاشان ووتی :
_ نەخێر ، تۆ پشت کۆم نیت ، تۆ زۆر زەعیفیت ، بەڵام تۆ باشیت .
کۆلین هاواری کرد :
_ وەرە بۆ ناو باخەکە . ماری دەرگاکەی کردەوە . بێن لەسەر دیوارەکە دابەزی . کۆلین ووتی : _دیکۆن   مەوێت بچمە سەر ئەو دارە .
بەدەستی قۆڵی دیکۆنی گرت و لەسەر خۆ چووە سەردارەکە . کەبێن لە دەرگاکە هاتە ژوورەوە کۆلین ووتی :
_ سەیرکە ! من پشت کۆمم ؟
_ نەخێر تۆ پشت کۆم نیت .
_ گوێ بگرە !   خچەیە نهێنی یە . لای کەس باسی مەکە . تۆ دەتوانی هەندی کات بێیت و یارمەتیمان بدەیت . _ سوپاست ئەکەم . بێن پێ کەنی .

14 (جادووەکە لە باخچەکەدا)

کاتێ کە کۆلین گەڕایەوە بۆ خانووەکە . دکتۆرەکەی سەردانی کرد پێ ی ووت :
_ ماوەیەکی زۆریشە لە دەرەوەیت .
_ بەڵام من هیلاك نیم . من هەست بە باشتر بوون ئەکەم و سبەینێ بەنیازم هەموو رۆژەکە لە دەرەوە بمێنمەوە .
دکتۆرەکە ئەمەی پێ باش نە بوو ، پاشان ژوورەکەی بەجێ هێشت . ماری ووتی :
_ئۆو تۆ زۆر لە گەڵ دکتۆرەکەتدا باش نیت .

Dickon pushed the wheelchair nearer Ben Weatherstaff. When Ben saw Colin, his mouth fell open.

'Do you know me?' Colin asked him.

'Yes, you're Mr Craven's son,' Ben answered slowly. 'How did you get in here? You're a hunchback!'

'I'm not a hunchback!' Colin said loudly.

'No, he's not!' Mary shouted. 'I saw his back and it's fine.'

'Help me, I want to stand,' Colin said to Dickon. Dickon took Colin's arm, and slowly the boy stood up. He looked thin but very tall. 'Now – look at me, Ben Weatherstaff!' he cried. 'Am I a hunchback?'

For a minute Ben could not speak. Then he said, 'No, you're not a hunchback. You're very thin, but you're fine.'

'Come into the garden,' Colin cried. 'Mary will open the door.'

'Yes, sir,' said Ben, and he climbed down from the wall.

'Dickon!' Colin said, 'I'm going to walk to that tree.' With his hand on Dickon's arm, the boy walked slowly to the tree. When Ben came through the door, Colin cried, 'Look! Am I a hunchback?'

'No, you're not,' the old man said again.

'Listen!' the boy said. 'This garden's a secret. Don't tell anybody about it. You can come sometimes and help.'

'Thank you,' Ben Weatherstaff said, and he smiled.

Chapter 14 The Magic in the Garden

When Colin went back into the house, his doctor visited him. 'You were outside too long,' he said.

'But I'm not tired,' answered Colin. 'I feel better and tomorrow I'm going to stay outside all day.'

The doctor did not look happy about this.

After he left the room, Mary said, 'You aren't very nice to your doctor.'

کۆلین بیری لەمە کردەوە . ووتی :
_ تۆ ڕاست دەکەیت . من زۆر بێ بەزەیم لەگەڵ خەلکدا . هەوڵ دەدەم باشتر بم .
_ باشە . باخچەکە یارمەتیت ئەدات . پێم وایە جادوو لە باخچەکەدایە . تۆ خۆشحاڵ دەبیت لەوێ و فێر دەبیت دڵسۆز بیت .
ئەو بەهاروو هاوینە بە ڕاستی جادوو لە باخچەکەدا بو . زۆر زۆر جوان گەشەی دەکرد . گوڵی ڕەنگاو ڕەنگی تیا بوو هەروەها گوڵە باخەکانیش بەهەموولایەکدا سەر کەوتبوون . بێن بە کۆلینی ووت :
_ دایکت ئەو گوڵانەی خۆش دەویست .
منالەکان هەموو ڕۆژێك بە زوویی دەچوون بۆ باخچەکە . دیکۆن هەمیشە گیاندار و باڵندەکانی دەهێنا و منالەکان یاریان لەگەڵدا دەکردن . کۆلین بەهێز تر و دڵخۆش تر دەبوو . ڕۆژێکیان خاکەنازێکی هەلگرت و دەستی کرد بو کێلاَن . تەنها بۆ پێنج خوولەك کاری دەکرد ، بەلاَم هەریەك لە ڕۆژەکانی تر ماوەیەکی درێژ تر کاری دەکرد . پاش نیومڕۆیەك بە ناو باخچەکەدا دەگەڕا دیکۆن و ماری لە پێشیەوە دەڕۆشتن و بولبولەکە لەسەر دارێك گۆرانی دەگووت .
کۆلین هاواری کرد
_ جادووەکە بەهێزترم دەکات . بەنیاز نیم بە دکتۆرەکەم لێم ، کاتێك پێ ی دەلێم بەڕاستی بتوانم بە باشی ڕابکەم و کەباوکم هاتەوە دەچم بۆ ژوورەکەی ، دەلێم :
_ ئەوەتا من ، من زۆر باشم و دەبم بە پیاوێکی دڵخۆش و بەهێز .
ماری پێ کەنی و هاواری کرد : _ناتوانم چاوەڕوان بکەم !
تەنها کێشەیە[illegible]وو . لەبەر ئەوەی کۆلین هەمیشە لە دەرەوە بوو ، هەمیشە برسی بوو. بەماری گوت :
_ ئێستا زۆر دەخۆم . خزمەتکارەکان دەزانن من باشتر دەبم .
دیکۆن باسی باخچە نهێنی یەکە و کۆلینی بۆ دایکی کرد . دایکی زۆر خۆشحاڵ بوو پرسیارێکی زۆری کرد . دیکۆن باسی کێشەی کۆلینی لەگەڵ خۆراکدا بۆ کرد .

Colin thought about this. 'You're right,' he said. 'I can be very unkind to people. I'll try to be nicer.'

'Good,' said Mary. 'The garden will help you. I think there's magic in the garden. You'll be happy there and you'll learn to be kind.'

That spring and summer there really was magic in the garden. It grew more and more beautiful. There were flowers of all colours and the roses climbed everywhere.

'Your mother loved those flowers,' Ben Wetherstaff told Colin.

The children went to the garden nearly every day. Dickon often brought his animals and birds, and the children played with them. Colin grew stronger and happier. One day he took a spade and he started to dig. He only worked for five minutes. But each day he worked for a longer time. One afternoon he walked round the garden. Dickon and Mary walked next to him and the robin sang in a tree.

'The magic is making me strong!' Colin cried. 'I'm not going to tell the doctor,' he said. 'I'll only tell him when I can run really well. And when my father comes home, I'll walk into his room. I'll say, "Here I am. I'm very well and I'm going to be a strong, happy man."'

Mary laughed. 'I can't wait!' she cried.

There was only one problem. Because Colin was often outside, he was always hungry.

'I'm eating more now,' he told Mary. 'The servants will know I'm getting better.'

Dickon told his mother about the secret garden and Colin. She was very interested and asked a lot of questions. He told her about Colin's problem with food.

خاتوو ساوەربی پێکەنی ووتی :
_ بیرۆکەیەکم هەیە ، کۆلین و ماری دەتوانن یارمەم بدەنێ ، ئەو کات خواردنت دەدەمێ بۆ ئەوان . بیرۆکەیەکی سەرسوورهێنەربوو . ڕۆژانی تر دیکۆن بە سەموون و کێك و شیرەوە دەهات خواردنەکە باش بوو هەموویان دەخوارد . دوای ئەوە کۆلین نە یدەویست خواردنزۆر بخوات لە خانووەکە . دکتۆرەکەی ئەی دەتوانی تێ بگات لەوەبە خاتوو میدلۆکی گووت :
_ سەیرە ، کوڕەکە خواردن ناخوات ، بەلام قەڵەوتر دەبێ! پاشان بە کۆلینی ووت :
_ تۆ زۆر بەهێزتر دیاریت . باوکت زۆر خۆشحاڵ دەبێ کاتێك کە گوێی لەمە بێت .
_ ئا ، پێ ی مەڵێ ! جارێکی تر نەخۆش دەکەومەوە ! دەست بەجێ دکتۆرەکە ووتی :
_ زۆر چاکە ئێمە پێ ناڵێن .
کاتێك کە بەجێ ی هێشت ، کۆلین سەیری وێنەکەی دایکی کرد . بە ماری ووت :
_ پێشتر هەرگیز ئەم دەوویست سەیری وێنەکەی بکەم ، بەلام ئێستا حەز دەکەم ، وابزانم دەیەوێت من دڵخۆش بم . ماری سەیری وێنەکەی کردو ووتی :
_ بەڵێ وابزانم دەیەوێت دڵخۆش بێت .
بەیانییەکیان هەرسێ منالەکە و بین لە باخچە نهێنی یەکە دا بوون . لە ناکاو دەرگاکە کرایەوە . ژنێکی _ خۆش لەوێ وەستابوو پێکەنی بۆ منالەکان . کۆلین ووتی :
_ئەوە کێ یە ؟ دیکۆن بەسەر چیمەنەکەدا ڕای کرد و هاواری کرد :
_ ئەوە دایەیە ! تۆ ویستت چاوت پێ بکەوێت ، لە بەر ئەوە باسی باخچە نهێنی یەکەم بۆ کرد . کۆلین چووەلای خاتوو ساوەربی ووتی :
_ چۆنیت خاتوو ساوەربی ؟
چاوەکانی کۆلین گەورە بوون لە ڕووخساریدا .
_ ئۆو کوڕی ئازیز :
_ تۆ پێت وایە باوکم منی خۆش بووێت ؟ من ئێستا بەهێز ترو باشترم ، بەلام ڕەنگە منی خۆش نەوێت .
_ بێ گومان . ڕووی کردە ماری و پێ ی ووت :
_ تۆ کچێکی جوانیت ماری .
ماری پێکەنی منالەکان خاتوو ساوەبیان بەناو باخچەکەدا گێڕا . کۆلین و ماری دایکی دیکۆنیان نەدەناسی ، بەلام خۆشیان دەویست. خواردنی پێ بوو.

Mrs Sowerby laughed. 'I've got an idea,' she said. 'Colin and Mary can give me money. Then I'll give you food for them.'

It was a wonderful idea. Each day Dickon came with bread, cake and milk. The food was good and they all ate it. After that, Colin did not want to eat much in the house.

His doctor could not understand it. 'It's strange,' he said to Mrs Medlock. 'The boy isn't eating, but he's getting fatter!'

'You're looking much stronger', he said to Colin. 'Your father will be very happy when he hears about this,' said the doctor.

'No, don't tell him!' cried Colin. 'I'll get ill again!'

'All right,' said the doctor quickly. 'We won't tell him.'

When he left, Colin looked at the picture of his mother.

'I never wanted to look at her picture before,' he told Mary. 'But now I like it. I think she wants me to be happy.'

Mary looked at the picture. 'Yes, I think she does.'

The three children and Ben were in the secret garden one morning, when suddenly the door opened. A woman with a very kind face stood there. She smiled at the children.

'Who is it?' Colin cried.

Dickon ran across the grass.

'It's mother!' he shouted. 'You wanted to meet her, so I told her about the secret garden.'

Colin went to Mrs Sowerby. 'Hello, Mrs Sowerby,' he said. His eyes were very big in his face.

'Oh, dear boy!' Mrs Sowerby said.

'Do you think my father will like me?' Colin asked her. 'I'm strong and well now, but perhaps he won't like me.'

'Of course he will,' Mrs Sowerby answered. She turned to Mary. 'You're a pretty girl, Mary,' she said. Mary laughed.

The children took Mrs Sowerby round the garden. Colin and Mary did not know Dickon's mother, but they loved her. She had

لە ژێر دارەکاندا دانیشتن و خواردیان . منداڵەکان باسی جادووەکەیان بۆ کرد لە ناو باخچەکەدا .

_ بێ گومان لێرە جادووی لێیە ، بەلام ناوێکی جیاوازم پێ یە بۆ ئەمە . بۆمن ، ئەوەیە گیا و دار و گوڵەکانن .شتە سەوزەکان _ ژیانە !

لە کۆتایی بەیانی یەکی خۆشدا . کۆلین بە هێمنی یەوە ووتی :

_ تۆ پێت وایە کەی باوکم دەگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە ، خاتوو ساوەربی ؟

پێم وانیە زۆر بخایەنێت ،کۆلین .

کۆلین بە چاوێکی پڕ خۆشەو ویستی یەوە سەیری کرد پێی ووت :

_ حەز دەکەم تۆ ببیت بە دایکی من .

خاتوو ساوەربی لە باوەشی کرد و ووتی :

_ دایکت لێرەیە . من دەزانم و باوکت دەگەڕێتەوە بۆلات .

15 (لە باخچە کەدا)

کاتێك کە تۆ بیر لە دڵتەنگی یان شتە بێ یەزمیەیی یەکان دەکەیتەوە ، بۆ تۆ خراپە . لە هندستان ماری خەلکی خۆش نەدەویست _ هیچ شتێکی خۆش نەدەویست ! بۆیە نەخۆش و بێتاقە بوو . پاشان هات بۆ (یۆرك شیر) . لەوێ بیری لە باخچە نهێنی یەکان و بولبولەکە و دیکۆن و زەلکاوەکە دەکردەوە . ئێستا کچێکی جوان بوو . ڕوخۆش تر و دڵ خۆش تربوو .

کۆلین بە هەمان شێوە بوو . پێش ئەوەی چاوی بەماری بکەوێت ، تەنها بیری لە پشتی دەکردەوە .

بەلام ئێستا بـ[illegible]ـاوڕێ نوێ کانی و باخچە نهێنی یەکە دەکاتەوە ، هەروەها بیر لە شتە خۆشەکان دەداتەوە . بۆیە کەسێکی دڵخۆش بوو .

باوکی کۆلین (ئارچیباڵد کرافیت) بە درێژایی بەهار و هاوین لەماڵ نە بوو . سەردانی جوانترین شوێنی کرد لە ئەورووپا . هیچ کاتێك یارمەتی نەدا . تەنها بیری لە ژنە مردووەکەی دەکردەوە .

ڕۆژێکیان لە دەشتەکانی ئوسترالیا بوو . هیلاك بوو و لەسەر چیمەنەکە دانیشت . لە هەمولایەکیەوە گوڵی لێ بوو و زۆر هێمن و بێ دەنگ بوو . بۆ ماوەیەکی زۆر درێژ لە گوڵەکان ڕاما هەموو شتەکان هێمن ترو هێمن تر بوو . بیری کردەوە :

_ شتێکم بە سەر دێت . چی یە؟ هەست ئەکەم _ هەست ئەکەم جارێکی تر دڵخۆشم !

food. They sat down under the trees and ate. The children told her about the magic in the garden.

'Of course there's magic here,' said Mrs Sowerby. 'But I have a different name for it. For me, it's plants and trees and flowers. It's green things – it's life!'

At the end of a happy morning, Colin said quietly, 'When do you think my father will come home, Mrs Sowerby?'

'I don't think it will be long, Colin,' she answered.

Colin looked at her with love in his eyes. 'I'd like you to be my mother,' he said.

Mrs Sowerby took him in her arms. 'Your mother's here. I know she is,' she said. 'And your father will come back to you.'

Chapter 15 In the Garden

When you think sad or unkind things, it is bad for you. In India, Mary did not like people – she did not like anything! So she was ill and cross. Then she came to Yorkshire. There she thought about secret gardens and robins, about Dickon and the moor. She was a pretty child now, and she was nicer and happier.

It was the same with Colin. Before he met Mary, he thought only about his back. But now he thought about his new friends and the secret garden. He thought about happy things and so he was a happy person.

Colin's father, Archibald Craven, was away all spring and summer. He visited the most beautiful places in Europe. Nothing helped him. He thought only of his dead wife.

One day, he was in the Austrian mountains. He was tired and he sat down on the grass. There were blue flowers everywhere and it was very quiet. He looked at the flowers for a long, long time. Everything got quieter and quieter. 'Something is happening to me,' he thought. 'What is it? I feel – I feel happy again!'

ئەو شەوە بۆ ماوەیەکی درێژ نووست لە خەویدا گوێ ی لەدەنگی ژنە مردوە کەی بوو دەیگووت : _ ئارچی ، ئارچی !
_ لە کوێی ئازیزەکەم ؟
کە بەیانی لە خەو هەستا ، ڕۆژێکی جوان بوو بیری دەکردەوە
_ لە باخچەکەدا . دەیگووت ((لە باخچەکەدا)) بەلآم من کلیلەکەم فڕێدا !
خزمەتکارێك هات نامەیەکی پێ بوو لە((سۆزان ساوەربی))یەوە هاتبوو نوسیبووی:
_تکایە وەرەوە بۆ مالەوە بەڕێز کرافیت.زۆر گرنگە خێزانەکەت حەزدەکات تۆ ئەگەڕێتەوە بۆمالەوە.بەڕێز کرافیت بە ووریایی یەوە نامەکەی خوێندەوە.
_دەگەڕێمەوە ئەمڕۆ ئێرە بە جێ دێلم.
لە گەشتەکە دا بەرەو یۆرك شێر بیری لە کۆلین دەکردەوە:
_ من باوکێکی خراپم . کوڕەکەم دەسالْ دەبێت ، بەلآم دەرەنگییشە؟ ئەتوانم یارمەتی بدەم ؟ کاتێك کە گەیشتە مالەوە خاتوو میدلۆك هات بۆ بینینی . یەکەم پرسیار ئەوە بوو : _ کۆلین چۆنە؟
بە هێواشی خاتوو میدلوك وەلآمی دایەوە :
_ ئەو (((ئەو جیاوازە))) . زۆر سەیرە . قەلەو ترە ، بەلآم خواردن زۆر ناخوات . بە کورسیەکەی هەموو ڕۆژێك دەچێتە دەرەوە بۆ ناو باخچەکان . خاتوو ماری وکوڕەکەی سۆزان ساوەربی دەبیەن .
_ ئێستا لە کوێ یە ؟
_ گەورەم لە باخچەکەدایە . ئەو هەمیشە لە باخچەکە دایە . خاتوو میدلۆك ژوورەکەی بەجێ هێشت و بەڕێز کرافیت جارێکی تر و جارێکی تر ووشەکانی دووبارە کردەوە :
_ لە باخچە کەدا ! چووە دەرەوە بۆ ناو باخچەکان و لەسەرخۆ بە ناویاندا پیاسەی کرد . بیری کردەوە :
_ کلیلەکە لە کوێ یە . من فڕێم داوە . ئەتوانم دەرگاکە بدۆزمەوە ، بەلآم دەتوانم کلیلەکان بدۆزمەوە ؟ چووە لای دیواری باخچە نهێنی یەکەو دەرگاکەی دۆزیەوە . پاشان وەستاو گوێ ی گرت توانی گوێ ی لە دەنگە دەنگ بێت لە ناوباخچە کەدا ! بەلآم بۆچی ؟ کەس چووەتە ناو ئەم باخچەیەوە ! لەناکاو دەرگاکە کرایەوە و کوڕێك و کچێك ڕایان کردە دەرەوە . کوڕەکە زۆر بەخێرایی ڕای دەکرد بەڕێز کرافیتی بەدی نەکرد و ڕای کردە ژێر بالی یەوە .

That night, he slept for a long time. In his sleep, he heard his dead wife's voice. 'Archie, Archie!' she said.

'Where are you, my dear?' he asked.

'In the garden,' she answered, 'in the garden.'

When he woke the next morning, it was a beautiful day. 'In the garden,' he thought. 'She said, "In the garden." But I threw away the key!'

A servant came in with a letter. It was from Susan Sowerby. She wrote: 'Please come home, Mr Craven. It's very important. Your wife would like you to come home.'

Mr Craven read the letter carefully. 'I will go back,' he thought. 'I'll leave today.'

On the journey back to Yorkshire, he thought about Colin. 'I'm a bad father,' he thought. 'My son is ten years old. But is it too late? Can I help him?'

When he arrived at the house, Mrs Medlock came to see him. His first question was, 'How's Colin?'

'He's . . . he's different.' Mrs Medlock answered slowly. 'It's very strange. He's fatter, but he doesn't eat much. He goes out into the gardens every day in his chair. Miss Mary and Susan Sowerby's boy take him.'

'Where is he now?' Mr Craven asked.

'In the garden, sir. He's always in the garden.'

Mrs Medlock left the room and Mr Craven repeated the words again and again: 'In the garden!'

He went out into the gardens and walked slowly through them. 'Where's the key?' he thought. 'I threw it away. I can find the door, but can I find the key?'

He came to the secret garden wall and found the door. Then he stopped and listened. He could hear voices inside the garden! But why? Nobody went into this garden!

Suddenly the door opened and a boy and a girl ran out. The boy ran out very fast. He didn't see Mr Craven, and he ran into

بەڕێز کرافیت سەیری کرد . کوڕێکی بالآبەرزو قژی ڕەش و چاوەکانی گەورە و خۆڵە مێشی بوون _ کێ _ چی_ کێ؟ کوڕەکە ووتی :

_ باوکە من کۆلینم .

بۆ خولەکێك باوکی نەیتوانی قسە بکات . پاشان بەهێمنی یەوە ووتی :

_ لە باخچەکەدا ، لە باخچەکەدا ! خێرا کۆلین ووتی :

_ بەلێ من باشترم بەهۆی باخچەکەوە و هەروەها بەهۆی ماری و دیکۆن و جادووەکەوە . کەس نازانێ من باشترم . دەمەوێت تۆ یەکەم کەس بیت بزانیت . جارێکی تر بەڕێز کرافیت نەیتوانیەوە قسە بکات . کوڕەکەی دلخۆش و باش بوو ! ئەمە باشترین شت بوو لە جیهاندا ! کۆلین هاواری کرد :

_ من باشم و دەژیم ، باوکە !

بەڕێز کرافیتقۆلی کوڕەکەی گرت و پێ ووت :

_ بمبە بۆ ناو باخچەکە .

کۆلین بردی بۆ ناوی . ئێستا پایز بوو . هەموو لایەکەوە گوڵە پایزییەکانی لێ بوو . گوڵە باخەکان بە سەر دارەکاندا سەرکەوتبوون هەروەها بەسەر دیوارەکاندا . بەڕێز کرافیت هاواری :

_جوانە ! بەلآم بۆچی ؟ منیش دەساڵ لەمەوبەر باخچەکەم داخست . بۆچی شتەکان لە ناو نەچوون ؟

لەسەر چیمەنەکە دانیشتن و کۆلین باسی چیرۆکی باخچە نهێنیەکەی بۆکرد . باسی بولبولەکەو بێن و گیاندارەکان و جادووەکەی بۆ کرد پاشان ووتی :

_ نامەوێت لەو [illegible]تر ببێت بەنهێنی . من هەرگیز جارێکی تر ناچمەوە ناو ئەو کورسیە پێچکەدارە لەگەل تۆدا دەگەڕێمەوە بۆ ماڵەوە ، باوکە .

وای کرد . بێن ویزمرستاف لە پە نجەرەیەکدا بوو بانگی خزمەتکارەکانی تری کرد ووتی:

_ سەیرکەن ! ئەوە کێ یە بە چیمەنەکەدا دێت ؟

خزمەتکارە بۆ لای پە نجەرەکان ڕایان کرد . خاتوو میدلۆك دەستی ڕاوەشاند هاواری کرد:

_ ئۆو ! مەحاڵە! کوڕێکی بالآ بەرزی بەهێز بەچیمەنەکەدا هات زەردەخەنە یەك بە ڕوخسارییەوە بوو ئەوە کۆلین کرافیت بوو !

کۆتایی

his arms. Mr Craven looked at him. He was a tall boy with dark hair and big, grey eyes.

'Who – what – who?' cried Mr Craven.

'Father, I'm Colin,' the boy said.

For a minute his father could not speak. Then he said quietly, 'In the garden, in the garden!'

'Yes,' Colin said quickly. 'I'm better because of the garden. And because of Mary and Dickon and the magic. Nobody knows I'm better. I wanted you to know first.'

Again, Mr Craven could not speak. His son was happy and well! This was the best thing in the world!

'I'm well and I'm going to live, father!' Colin cried.

Mr Craven took his son's arm. 'Take me into the garden,' he said.

So Colin took him in. It was autumn now, and there were autumn colours everywhere. Roses climbed over the trees and the walls.

'It's beautiful!' cried Mr Craven. 'But why? I shut the garden ten years ago. Why isn't everything dead?'

They sat down on the grass, and Colin told his father the story of the secret garden. He told him about the robin, Ben Weatherstaff, the animals and the magic. Then he said, 'I don't want it to be a secret any more. I'm never going to get into that chair again. I'll walk back to the house with you, father.'

And he did. Ben Weatherstaff was at a window and he called the other servants. 'Look!' he said. 'Who do you think is coming across the grass?'

The servants ran to the windows. Mrs Medlock threw up her hands. 'Oh!' she cried. 'It's not possible!'

A tall, strong boy came across the grass. There was a happy smile on his face. It was Colin Craven!